

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра світової економіки

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**Залучення іноземних інвестицій у розвиток готельного бізнесу в
Україні**

(на матеріалах Асоціації «Український національний комітет
Міжнародної Торгової Палати (ICC Ukraine)», м. Київ)

Студента 2 курсу ОС «магістр»,
1м групи, спеціальності 051
«Економіка» спеціалізації
«Міжнародна економіка»

підпис

Скорика Б. О.
Скорик Богдан Олександрович

Науковий керівник канд.
екон. наук, проф. кафедри
світової економіки

підпис

Кудирко Л. П.

Гарант освітньої
програми
кандидат екон. наук,
професор кафедри
світової економіки

підпис

Кудирко Л. П.

Київ 2021

АНОТАЦІЯ

Скорик Богдан Залучення іноземних інвестицій у розвиток готельного бізнесу в України

Випускна кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 051 «Економіка», спеціалізації «Міжнародна економіка», Київський національний торговельно-економічний університет, 2021.

Випускна кваліфікаційна робота містить теоретико-методичні підходи до дослідження проблем іноземних інвестицій у розвиток готельного бізнесу, наведено аналіз залучення іноземних інвестицій у розвиток готельного бізнесу в Україні, а також пропозиції щодо підвищення інвестиційних надходжень в готельний сектор України.

В проведеному дослідженню проведена оцінка рівня інвестиційної привабливості готельного сектору України. Проведено аналіз показників залучення іноземних інвестицій в готельний бізнес в Україні.

На основі аналізу сформульовані пропозиції щодо поліпшення інвестиційного клімату в Україні, а також розвитку готельного сектору. Проведена прогнозна оцінка ефективності запропонованих заходів.

Ключові слова: іноземні інвестиції, готельний сектор, залучення, інвестиційний клімат, Україна.

ANNOTATION

Graduation qualification work for a master's degree in specialty 051 «Economics», specialization «International Economics», Kyiv National University of Trade and Economics, 2021.

Graduation qualification work contains theoretical and methodological approaches to the study of the problems of foreign investment in the development of the hotel business, an analysis of attracting foreign investment in the development of the hotel business in Ukraine is given, as well as proposals for hanging investment revenues in the hotel sector of Ukraine.

The study assesses the level of investment attractiveness of the hotel sector in Ukraine. The analysis of indicators of attracting foreign investment in the hotel business in Ukraine is carried out.

Based on the analysis, proposals are formulated to improve the investment climate in Ukraine, as well as the development of the hotel sector. A predictive assessment of the effectiveness of the proposed measures was carried out.

Keywords: foreign investment, hotel sector, attraction, investment climate, Ukraine.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	7
1.1. Аналіз теоретичних підходів вітчизняних та зарубіжних вчених щодо внеску іноземних інвестицій в розвиток держав-реципієнтів.....	7
1.2. Оцінка обсягів та структури залучення ПІІ в економіку України	13
Висновки до розділу 1	19
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПРАКТИКИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ГОТЕЛЬНИЙ СЕКТОР УКРАЇНИ.....	21
2.1. Оцінка рівня інвестиційної привабливості готельного сектору України	21
2.2. Аналіз показників залучення іноземних інвестицій в готельний бізнес в Україні.....	32
Висновки до розділу 2	44
РОЗДІЛ 3. ПІДВИЩЕННЯ ПРИВАБЛИВОСТІ ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ ДЛЯ ІНВЕТОРІВ-НЕРЕЗИДЕНТІВ	45
3.1. Заходи щодо поліпшення інвестиційного клімату в Україні	45
3.2. Прогнозна оцінка ефективності запропонованих заходів	49
Висновки до розділу 3	51
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	56
ДОДАТКИ.....	62

ВСТУП

Актуальність теми роботи. Сектор туризму ще в недавньому минулому був одним з найбільших секторів економіки, в якому готельні підприємства виступали його найбільш важливою складовою. Згідно зі звітом Всесвітньої туристської організації, у 2019 році було зареєстровано 1,5 млрд міжнародних туристських поїздок по всьому світу [36]. За даними звіту з'ясувалося, що стійкість і конкурентоспроможність йдуть рука об руку, оскільки туристські напрямки і бізнес можуть стати більш конкурентоспроможними за рахунок ефективного використання ресурсів і дій по боротьбі зі зміною клімату.

Пандемія коронавірусу COVID-19 внесла істотні зміни в звичний ритм життя кожної людини незалежно від того, в якій державі світу він проживає. Уряди всіх країн світу шукають сьогодні баланс між порятунком людських життів і порятунком економіки. Прогнози щодо падіння валового внутрішнього продукту (ВВП) у більшості країн світу в середньому на 6-15% за 2020 рік підтвердилися. Багато в чому країнах здійснюється переорієнтування економіки, в тому числі у сфері фінансового забезпечення готельного бізнесу та туристської діяльності.

У зв'язку з цим розробка практичних рекомендацій щодо забезпечення сталого розвитку готельних підприємств на основі залучення інвестицій як найближчим часом, так і в довгостроковій перспективі є основними завданнями цього дослідження, що зумовлює його актуальність.

Аналіз рівня розробленості теми. Дослідженням в області підвищення інвестиційної привабливості туризму і гостинності присвячені роботи Е.Р.Бурнацевої, Е.А. Джанджугазової, А.А. Докукіної, Н.А. Зайцевої, Е.Л. Ільїної, М.В. Кобяк, М.Ю. Лайко, Т.П. Левченко, С.С. Скобкіна.

Питанням підвищення конкурентоспроможності підприємств сфери послуг присвячені роботи Д.А.Козлова, В.І. Кружаліна, М.А. Морозова, Б.В. Мусатова, С.А. Орехова, В.Н. Парахіної, Л.А. Попова, І.Б. Стукалової.

Мета дослідження – розробка комплексу заходів щодо забезпечення заходів для залучення прямих іноземних інвестицій в готельний сектор України.

Завдання дослідження:

- проаналізувати теоретичні підходи вітчизняних та зарубіжних вчених щодо внеску іноземних інвестицій в розвиток держав-реципієнтів;
- оцінити обсяги та структуру залучення ПІІ в економіку України;
- оцінити рівень інвестиційної привабливості готельного сектору України;
- проаналізувати показники залучення іноземних інвестицій в готельний бізнес в Україні;
- привести заходи щодо поліпшення інвестиційного клімату в Україні;
- зробити прогностичну оцінку ефективності запропонованих заходів.

Об'єктом дослідження є процес залучення прямих іноземних інвестицій в готельний сектор економіки держави.

Предметом дослідження є теоретичні засади та практичний інструментарій залучення прямих іноземних інвестицій, обґрунтування механізмів активізації залучення іноземного капіталу в готельний сектор.

Методи дослідження. При написанні роботи було використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, зокрема: співвідношення одиничного та загального, аналізу і синтезу; методи групування й узагальнення; економіко-статистичний метод; методи структурного аналізу у використанні у процесі дослідження світових тенденцій залучення іноземного капіталу та розробці шляхів активізації інвестиційної діяльності в Україні. Також використані методи табличного та графічного зображення даних.

Апробація результатів дослідження. Апробацію результатів дослідження представлено автором в науковій публікації : Скорик Б. Оцінка обсягів та структури залучення інвестицій в економіку України // Modern

Relations hips in the World Economy : зб. наук. ст. студ./ відп. ред. Г.В. Дугінець
– К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. – 242 с.

Структура та обсяг випускної кваліфікаційної роботи. Робота загальним обсягом 54 сторінки, складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 50 найменувань, містить 2 таблиці та 6 рисунків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

1.1. Аналіз теоретичних підходів вітчизняних та зарубіжних вчених щодо внеску іноземних інвестицій в розвиток держав-реципієнтів

Інвестиції є важливим фактором у процесі сталого соціально-економічного розвитку будь-якої держави. Інвестиції можуть приймати різні форми-від матеріальних активів до людського та інтелектуального капіталу, і сприяють зростанню ефективності діяльності компанії-інвестора. У той же час необхідно брати до уваги можливі ефекти негативного характеру, здатні впливати на економіку приймаючої держави. Насправді, існують галузі та економіки, які, в певні моменти часу можуть постраждати від перенасичення інвестиціями, висловлюючись надмірною продуктивністю активів і неефективністю використання ресурсів. Потік інвестицій може бути спрямований, в тому числі, в галузі, які не забезпечують належну продуктивність, позитивні ефекти соціального характеру або навіть несуть шкоди навколишньому середовищу. Масштаб і характер впливу інвестицій на зростання і розвиток економіки країни-реципієнта сьогодні більшою мірою залежить не від кількісних характеристик інвестиційного процесу, а від якісних [1, с.98].

З розвитком глобалізації та інтеграційних процесів у світовій економіці зростає інтерес вчених до процесу міжнародного руху капіталу та його теоретичного обґрунтування. Фактори, що впливають на міжнародний рух капіталу, в тому числі у вигляді ПІІ, позитивні і негативні ефекти впливу ПІІ на економіку країн-партнерів і країн-донорів, мотиви і цілі міжнародної інвестиційної діяльності і роль в даному процесі держав є центральними об'єктами науково-дослідних робіт вчених, спрямованих на вивчення процесів розвитку світової економіки.

Процес прямого іноземного інвестування відрізняється комплексністю, складністю і високим рівнем ризиків, пов'язаних з переходом на міжнародний рівень діяльності. Таким чином, для формування ефективної державної політики щодо регулювання інвестиційної діяльності іноземних інвесторів та залучення ПІІ в країну-реципієнта в рамках досягнення стійкого, довгострокового розвитку необхідно враховувати весь комплекс факторів середовища і, в першу чергу, розуміти природу прямих іноземних інвестицій та їх особливостей [2, с.47].

У міру еволюції світогосподарських зв'язків і розвитку теоретичної думки поняття ПІІ піддавалося постійному коригуванню, але і на сьогоднішній день не існує уніфікованого поняття ПІІ, яке могло б бути використано різними країнами світу, що в тому числі відбивається на статистичному обліку транскордонних потоків капіталу. Організація економічного співробітництва та розвитку (далі – ОЕСР) і Міжнародний валютний Фонд (далі МВФ) в рамках розробки єдиної для всіх концепції пропонують досить широке і не зовсім певне поняття. Згідно з визначенням ОЕСР інвестиції за своєю природою припускають розміщення ресурсів в поточному часі для отримання невизначеного або умовного доходу в майбутньому. Згідно загальносвітової практики інвестиції поділяють на прямі, портфельні та інші інвестиції.

Основним мотивом для прямого інвестора визначається прагнення впливати на управління реципієнтом ПІІ, при цьому допускається і не повний контроль над підприємством з боку іноземного інвестора. Впливати на управління компанією або безпосередньо брати участь в її управлінні, за визначенням ОЕСР і МВФ, інвестор може в разі володіння не менше 10% голосуючих акцій або еквівалентом, що дає право на аналогічну частку при голосуванні. Таким чином, підкреслюються довгостроковість взаємовідносин між інвестором і реципієнтом і можливість участі в управлінні об'єктом інвестицій, а так само і та обставина, що об'єкти прямого інвестування такого роду не можуть розцінюватися як високоліквідні, і що такого роду інвестиційні угоди не є одноразовими, а породжують наступні фінансові,

товарні, технологічні та інші зв'язки, які можуть розвиватися протягом тривалого періоду часу - згідно МВФ, прямі іноземні інвестиції, одного разу вкладені в економіку країни, йдуть з неї у вигляді вивезення прибутку та інших форм доходів через 8 років. Однак існують приклади, коли прямий інвестор або група інвесторів купують підприємство з метою продажу неприбуткових активів або проведення реструктуризації з подальшим продажем цього підприємства. Взаємовідносини між прямим інвестором і підприємством можуть і не стати довгостроковими, проте вплив інвестора може мати широкий масштаб [3, с.47].

До ПІІ відносяться як початкове придбання активів або підприємства в іншій державі, так і всі наступні операції і угоди між донором і реципієнтом.

Інвестиції можуть реалізовуватися за допомогою власного капіталу, що забезпечує придбання частки в капіталі реципієнта, реінвестування прибутку, нерозподіленої в якості дивідендів, і внутрішньо-фірмових позик і боргових угод між материнською компанією і зарубіжними філіями, об'єднуючи собою капітальні ресурси ПІІ. Так само ПІІ можуть здійснюватися і за допомогою нематеріальних активів, таких як трансферт технологій, торгові марки, ноу-хау, управлінський досвід та ін.

Як головний мотив прямого інвестування, прагнення управляти або контролювати реципієнта докорінно відрізняє прямі інвестиції від портфельних, тому що у фокусі останніх стоять доходи, одержувані в результаті інвестиційної діяльності, а саме купівлі та продажу цінних паперів без прагнення впливати на управління діяльності об'єкта інвестицій.

Згідно з визначенням МВФ і ОЕСР, портфельні інвестиції відносяться до транскордонних операцій, пов'язаних з борговими цінними паперами або цінними паперами, крім віднесених до прямих інвестицій або резервних активів. За методологією МВФ передбачається володіння менше 10% статутного капіталу компанії. Відповідно, портфельні інвестиції трактуються як капіталовкладення, що не дають права контролю зарубіжному інвестору, і є спекулятивним капіталом. Портфельні інвестиції здійснюються з метою

отримання прибутку і зниження ризику завдяки портфельної диверсифікації капіталу, є високоліквідними в порівнянні з ПІІ і не припускають довгострокових взаємовідносин і передачу нематеріальних активів [4, с.25].

До інших інвестицій відносять залишкову категорію, яка включає категорії, які не відносяться до прямих і портфельних інвестицій.

В рамках загальноприйнятих визначень можна виділити наступні основні відмінні риси ПІІ:

1. Довгостроковість взаємин;
2. Підвищена відповідальність інвестора перед реципієнтом;
3. Володіння не менше 10% акціонерного капіталу реципієнта;
4. Наявність управлінського контролю або впливу на об'єкт інвестицій;
5. Трансферт нематеріальних активів;
6. Об'єкти інвестування не є високоліквідними;
7. Вплив на ринок праці країни-реципієнта;
8. Вплив на суміжні галузі країни-реципієнта;

З визначення і відмінних рис випливає, що саме ПІІ сприяють розвитку стабільних і довгострокових зв'язків між країнами, що беруть участь в інвестиційному процесі. В умовах, що сприяють розвитку позитивних ефектів інвестицій, ПІІ сприяють розвитку підприємств і галузей країн-реципієнтів і, як наслідок, економіки приймаючої країни, спрощує національним компаніям доступ на світові ринки і тим самим розширює світогосподарські зв'язки через трансферт знань, сприяє міжнародному обміну технологіями, позитивно впливає на розвиток ринку робочої сили і фінансових ринків, а також на інші сфери економічної діяльності всіх учасників інвестиційного процесу і світову економіку в цілому [5, с.43].

У міжнародній практиці ступінь глобалізації світової економіки оцінюється з урахуванням факторів економічної інтеграції (торгівля і ПІІ), технологічного розвитку, особистих контактів (туризм, трафік міжнародної телефонії, фінансові потоки фізичних осіб та ін.) і політичної інтеграції (участь у міжнародних організаціях, Державні трансферти та ін.). Більшою мірою для

розрахунків до уваги беруться дані Міжнародної фінансової сфери-обсяги прямих і портфельних інвестицій, динаміка розвитку валютних ринків і торгівлі - через високі темпи зростання і динаміки розвитку. Насправді, кореляція між процесами розвитку світової економіки і глобальними інвестиційними потоками має прямий характер (рис. 1.1).

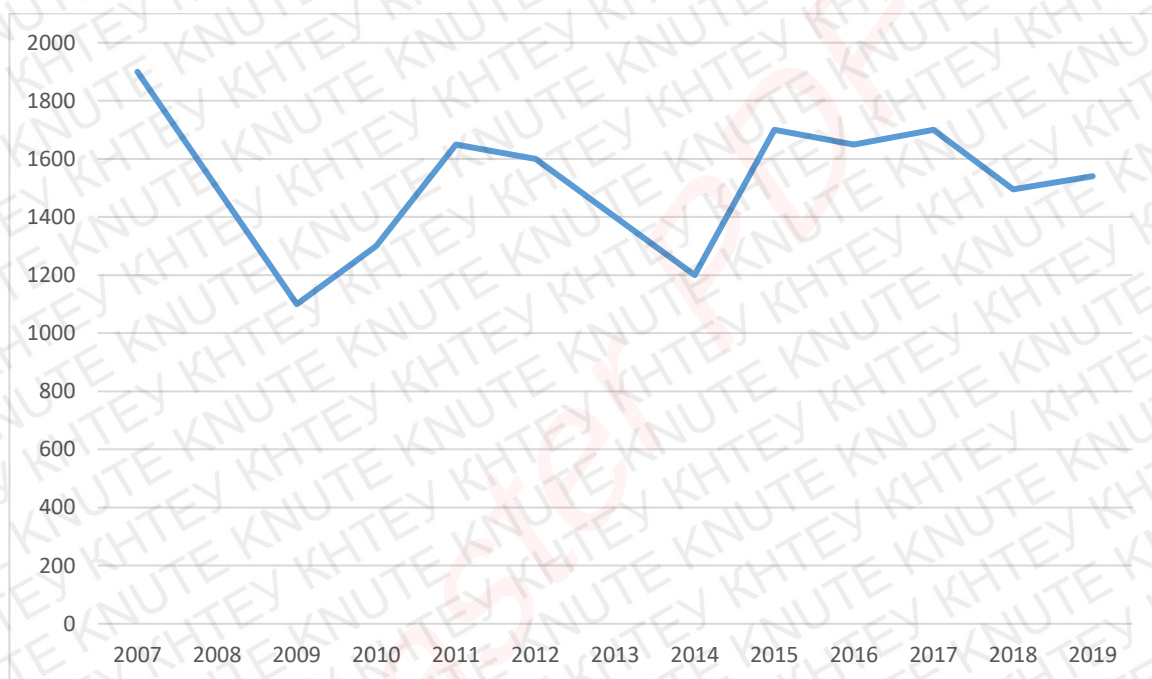

Рис. 1.1. Загальносвітові потоки ПІ за період 2008-2019 рр., млрд. дол. США

Джерело: розроблено автором на основі [5, с.19]

Світова економіка продовжує стикатися зі стримуючими розвиток факторами економічного і політичного характеру, що не дає можливості відновитися міжнародної інвестиційної активності до обсягів докризового періоду. Динаміка розвитку глобальної економіки і падіння світових цін на сировинні групи товарів спричинили за собою в 2015 р. падіння доходів найбільших транснаціональних корпорацій до найнижчого рівня в період світової фінансової кризи. Також стримуючим фактором стали чергові заходи влади США, що ускладнюють винесення податкової юрисдикції за межі держави з метою оптимізації оподаткування. Імовірно, саме з цієї причини не

відбулася угода по злиттю компаній Pfizer (США) і Allergan Plc (Ірландія), оцінюваної в 160 млрд.дол. США.

Поточні показники потоків ПІІ в світі в розглянутому періоді пройшли шоківі мінімальні значення в 2009 р. під впливом світової фінансової кризи, впавши в порівнянні з максимальними значеннями 2007 р. на 37.8% (приплив ПІІ) і 49.2% (відтік ПІІ), після яких демонстрували нестійке зростання, досягнувши в 2016 р. 1.746 млрд. дол. США в обсягах приток ПІІ (зростання на 47% в порівнянні 2009р.) і 1.452 млрд.дол. США в обсягах відтоків ПІІ (зростання на 32% в порівнянні з 2009 р.), що відображено на Рис. 1. Можна констатувати факт досягнення максимальних значень з моменту початку світової фінансової кризи в 2015 р., але, тим не менш, зростання потоків не набрав стійкості і продемонстрував падіння в 2016 р., і обсяги потоків ще не повною мірою досягли докризових рівнів, що говорить про те, що інвестиційна активність ще не відновилася після загальносвітової рецесії [6, с.39].

Важливою особливістю транскордонних потоків капіталу є висока концентрація уваги міжнародних інвесторів на найбільш привабливих реципієнтах. За підсумком 2019 р. в 30 країнах-лідерах по залученому капіталу з 237 країн (12,6%) було сконцентровано 1,6 трлн. дол. США з 1.76 трлн. дол. США, що склало 91% світового обсягу ПІІ. Як показує емпіричний аналіз за період 2007-2019 рр., даний показник абсолютно відповідає середньостатистичним даним – середній показник частки залучених ПІІ країн-лідерів становить 89% за досліджуваний період [7, с.42].

Враховуючи масштаби транскордонної інвестиційної діяльності та природу її впливу на розвиток світової економіки, неможливо недооцінити ступінь впливу інвестицій на економіку приймаючої держави. Структурні ефекти входження ТНК на локальний ринок включають горизонтальні (через конкуренцію) і вертикальні (взаємодія з покупцями і постачальниками) зміни. При цьому вплив може нести і негативний характер. Численні дослідження вказують на неоднозначний вплив ПІІ на економічне зростання або відсутність прямого зв'язку. У частотності, звіт ЮНКТАД, що відображає аналіз 183

досліджень по 30 державам робить висновок, що прямий позитивний ефект виявлено в більшості випадків (до 75% випадків), дослідження впливу інтенсифікації прямого іноземного інвестування в Китаї вказують на збільшення зростання ВВП до 4% в різних провінціях, проте інші випадки показували негативний ефект.

Відповідно, країна-реципієнт може зіткнутися з негативними наслідками ввезення ПІІ на різних рівнях економіки як в короткостроковій, так і в довгостроковій перспективі. При формуванні системи державного регулювання потоків ПІІ на, держава повинна прагнути максимізувати позитивні ефекти від ПІІ, а й враховувати можливі негативні наслідки і намагатися їх попереджати або скасовувати [8, с.45].

1.2. Оцінка обсягів та структури залучення ПІІ в економіку України

Українська економіка переживає кризовий період. Прямі іноземні інвестиції необхідні для економічного розвитку країни. Підвищення інвестиційної привабливості країни є одним з пріоритетних завдань держави, від якої залежить зростання економіки України.

Але зараз необхідно аналізувати тенденції прямих інвестицій в економіку України, щоб підняти її конкурентоспроможність і поліпшити економіку держави.

Світова практика показує, що без активної участі іноземного капіталу неможливо побудувати стійку економіку, зменшити технологічну відсталість національної економіки і забезпечити конкурентоспроможність національної продукції на світовому ринку. Тобто, ПІІ є одним з факторів, що призводять, до економічного посилення відносин і що призведе до нових позитивних макроекономічних вигод.

Україна є привабливою країною для інвестицій, оскільки має значну кількість не використаних матеріальних і фізичних ресурсів, великі резерви не

інвестованих заощаджень і великий внутрішній ринок споживання. Іноземні інвестиції принесуть інвесторам не тільки прибуток, але і розв'язки взаємин і зв'язків. Інвестиції впливають на зростання доходів, що призведе до позитивних змін у національній економіці [9, с.64].

Аналіз динаміки ПІІ, що надходили в Україну щорічно протягом 2008–2019 рр. (табл. 1.1), вказує на суттєві коливання їхніх обсягів і велику залежність від політичної та економічної ситуації в країні й у світі загалом.

Таблиця 1.1

Динаміка прямих іноземних інвестицій в Україну

Роки	Прямі іноземні інвестиції в Україну, млн дол. США	Приріст/падіння за рік
1	2	3
2008	10913	+1022
2009	4816	-6097
2010	6495	+1679
2011	7207	+712
2012	8401	+1194
2013	4499	-3902
2014	410	-4089
2015	2961	+2551
2016	3284	+323
2017	2202	-1082
2018	2355	+153
2019	3070	+715

Джерело: розроблено автором на основі [10, с.28]

Примітка: з 2014 р. – без урахування окупованих територій (Криму, Севастополя, частини Донбасу)

На основі наведених статистичних даних (табл. 1.1) можна зробити висновки про те, що суттєве зменшення надходжень ПІІ у 2009 році значною мірою було зумовлено світовою економічною кризою, яка показала критичну вразливість економіки України до впливу зовнішніх факторів та її абсолютну негнучкість.

Протягом 2010–2012 рр. спостерігалось незначне відновлення прямого іноземного інвестування у національну економіку, проте події 2013–2014 рр. знову суттєво дестабілізували економічну систему України та зумовили її

глибоку структурну деформацію. Збройний конфлікт на Сході України, політична й економічна нестабільність призвели не лише до зменшення інвестиційних вкладень у національну економіку, а й до суттєвого відпливу прямих іноземних інвестицій з країни через відсутність гарантій безпеки для інвесторів і високий ступінь ризику [11, с.24].

Протягом 2015–2016 рр. мало місце певне відновлення іноземного інвестування в економіку України, обсяг якого протягом цього періоду становив 2961 і 3284 млн дол. США відповідно. Проте уже у 2017 році невиправдані сподівання інвесторів на стабілізацію політичної ситуації в Україні, недієві заходи боротьби з корупцією та неефективність економічних реформ знову призвели до суттєвого зменшення (майже на 33%) обсягів ПІІ у національну економіку.

Незначний приріст обсягів ПІІ в Україну протягом 2018–2019 рр. вказує на обережну поведінку іноземних інвесторів і високий рівень недовіри з їхньої сторони щодо можливостей стабільного ведення бізнесу та покращення інвестиційного клімату у нашій державі. Окрім цього, згідно із новими прогнозами Конференції ООН з торгівлі і розвитку (ЮНКТАД), протягом 2021–2022 рр. у світі матиме місце скорочення потоків ПІІ приблизно на 40% [12, с.53].

Проведене дослідження свідчить про те, що обсяг вкладених ПІІ в економіку України є вкрай низьким, адже щорічна потреба української економіки в інвестиційних ресурсах становить близько 20 млрд дол. Обсяги залучених інвестиційних ресурсів в Україні є значно меншими у порівнянні з іншими країнами світу. До прикладу, щоб досягти рівня розвитку Польщі, Україні потрібно протягом 10 років щорічно залучати вдвічі більше інвестицій, ніж є натеper. Серед основних причин низького рівня активності іноземних інвесторів в Україні можна виокремити: внутрішні політичні та економічні потрясіння, військові дії на Сході країни, анексію Криму, корупцію, інфляцію, податковий тягар, відсутність дієвих реформ, високий рівень корупції та низький рівень довіри до судової системи, нерозвиненість

інвестиційної інфраструктури тощо. Враховуючи те, що інвестиційна привабливість країни визначається насамперед стабільністю її економічної та політичної ситуації, цілком зрозумілим є той факт, що Україна уже тривалий час залишається однією із найризикованіших країн Східної Європи для інвестування [13, с.57].

За даними Державної служби статистики України, найбільше зростання ПІІ в січні-вересні 2019 року зафіксовано з Кіпру - 761,1 млн.дол., Нідерландів-438,3 млн.дол., Росії-220,1 млн.дол. і Швейцарії-133,3 млн.дол. Водночас спостерігалось різке скорочення інвестицій з Угорщини - на 197,8 млн.дол. і Великобританії - на 92,7 млн.дол. [14, с.98].

Незважаючи на те, що залучення іноземних інвестицій завжди було одним із пріоритетів економічної політики нашої держави, обсяг ПІІ в Україну у розрахунку на душу населення залишається й надалі на доволі низькому рівні – приблизно 1152,6 дол. США на початок 2019 р. і суттєво поступається рівню країн Центрально-Східної Європи (рис. 1.2).

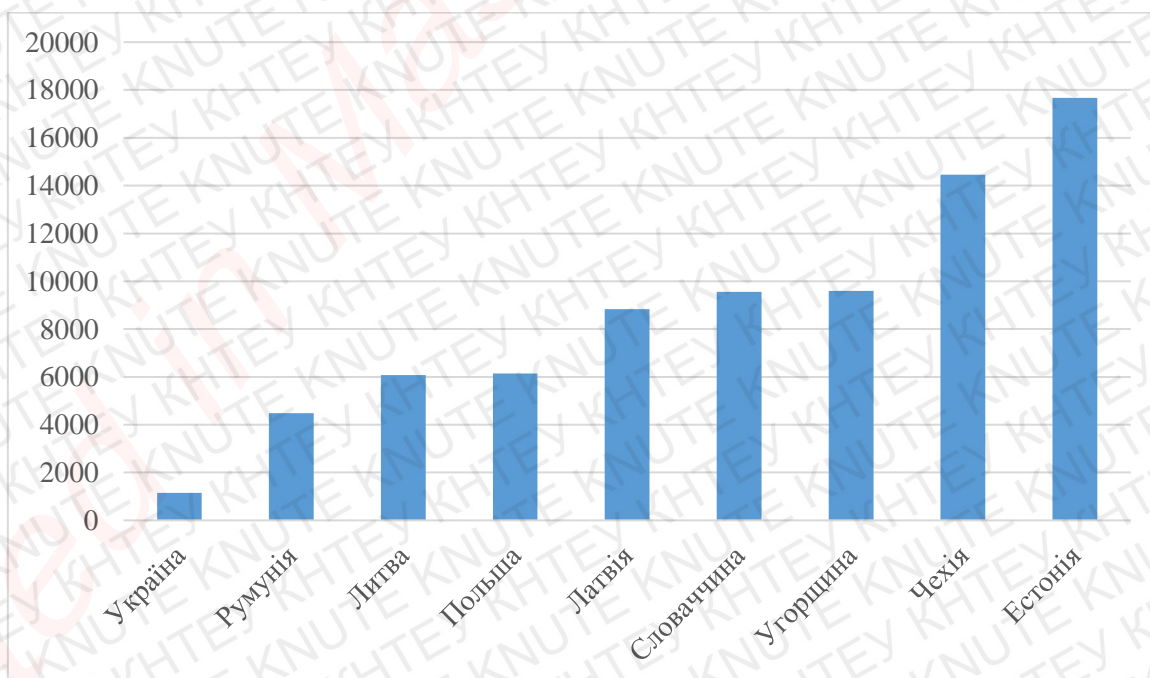

Рис. 1.2. Залучення ПІІ країнами Центрально-Східної Європи

Джерело: розроблено автором на основі [16, с.40]

Попри наявність в Україні низки потенційно сприятливих інвестиційних факторів (один із найбільших потенційно містких ринків в Європі; вигідне геополітичне розміщення; високий рівень природно-ресурсної забезпеченості; висока родючість ґрунтів; порівняно дешева висококваліфікована робоча сила; наявність наукового потенціалу; розвинена інфраструктура) інвестиційна діяльність у нашій країні й надалі залишається доволі ризиковою справою для закордонних інвесторів [15, с.37].

Залучені ПІІ мають сприяти структурній модернізації національної економіки, стійкому і збалансованому її розвитку, а також підвищенню рівня її міжнародної конкурентоспроможності загалом. Аналіз галузевої привабливості свідчить, що в Україні найбільш інтенсивно інвестиційні процеси відбуваються у високорентабельних сферах діяльності, які не потребують значного вкладення капіталу за забезпечення швидкої віддачі. Так, найбільш пріоритетними сферами для іноземного інвестування в Україні у 2019 року зображено на рис.1.3.

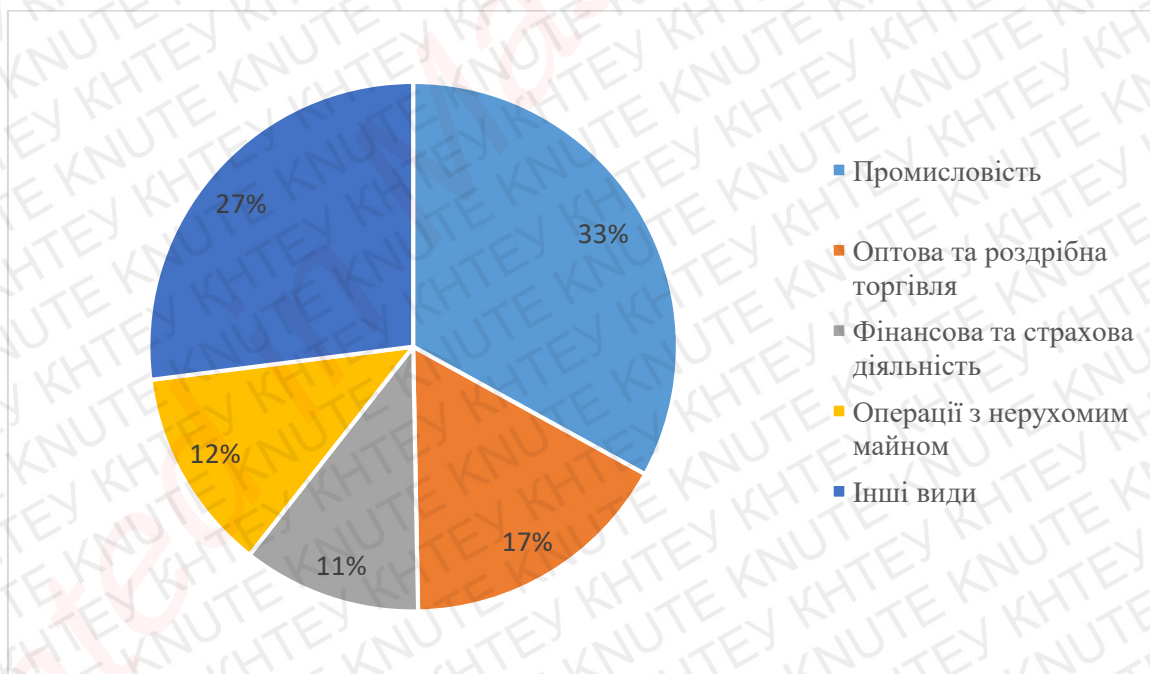

Рис.1.3. Пріоритетні сфери для іноземного інвестування в Україні у 2019 року

Джерело: розроблено автором на основі [18, с.54]

У галузевій сфері найбільше зростання іноземних інвестицій зафіксовано у фінансовій та страховій діяльності -828,6 млн.дол., добувної та переробної промисловості-відповідно 266,4 млн.дол. і 235,4 млн.дол., операції з нерухомим майном - 225,8 млн.дол., професійної, наукової та технічної діяльності-161,8 млн.дол., а також в оптовій та роздрібній торгівлі - 146,9 млн.дол., водночас у діяльності, у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування відбулося зменшення таких інвестицій на 248 млн. дол. [1]

Інвестування з інших країн у першому-третьому кварталах 2020 року значно скоротилося у зв'язку з пандемією Covid-19. В цей же час інвестиції, спрямовані в сферу фінансів і страхування, Інформаційні технології, а також у професійну, наукову і технічну діяльність збільшилися. [19, с.61].

Першочерговими пріоритетними напрямками для іноземного інвестування, поряд із вкладеннями у харчову та хімічну промисловість, металургію, машинобудування, виробництво будівельних матеріалів та сільське господарство, мають стати вкладення у високотехнологічні та наукоємні галузі виробництва, що сприятиме збільшенню експортного потенціалу країни і посиленню конкурентоспроможності українських товарів на світових ринках.

Сучасний міжнародний ринок інвестицій характеризується активною конкурентною боротьбою між різними країнами світу за залучення іноземного капіталу за рахунок створення ними сприятливого інвестиційного клімату. Забезпечення сприятливого інвестиційного клімату є стратегічно важливим завданням для нашої держави, від реалізації якого залежить активність входження іноземних інвесторів на український ринок. Незважаючи на те, що українською владою уже давно задекларована інноваційно-інвестиційна модель розвитку національної економіки, інвестиційний клімат в Україні залишається ще доволі несприятливим. Попри це, доцільно відзначити, що у щорічному рейтингу інвестиційної привабливості Doing Business – 2020 Україна за останній рік піднялася на 7 пунктів вгору і покращила свої позиції,

зайнявши 64 місце серед 190 країн світу. Найбільший прогрес Україна продемонструвала у плані захисту міноритарних акціонерів та отримання дозволу на будівництво. Доцільно зауважити, що у цьому рейтинговому списку Грузія посіла 7 місце, Естонія – 18, Словаччина – 45, Білорусь – 49, Молдова – 48, Польща – 40, а Румунія – 55 [20, с.28].

Значний спад припливу інвестицій в економіку України пояснюється світовою економічною кризою, обвалом ринків, падінням доходів. Спалах епідемії Covid - 19 у всьому світі в основному прискорив різке зниження вартості фінансових активів. Незважаючи на деяке відновлення, невизначеність залишається дуже високою. Зараз необхідно чекати гостру фазу кризи, поки обстановка з епідемією коронавірусу буде позаду, і держави відновлять вкладати інвестиції в економіку України. Таким чином, українська влада після пандемії коронавірусу повинна забезпечити низку умов, за яких запрацює бізнес в Україні.

Також, тенденція до зниження обсягу іноземних інвестицій є наслідком невирішеності ряду причин недовіри інвесторів. Однією з найважливіших є проблема захисту прав власності, оскільки саме невпевненість інвестора в можливості збереження свого майна істотно гальмує наміри щодо вкладення капіталу і бажання здійснювати господарську діяльність. Також величезний вплив мають військові дії на сході країни і пов'язані з цим постійні ризики загострення ситуації, безсистемні зміни державної політики щодо інвестицій, широкомасштабна корупція, відсутність довіри до судової системи, непередбачуваний валютний курс і нестабільна фінансова система.

Нажаль, інвестиції в Україну досить низькі, хоча існує гостра необхідність у прямих іноземних інвестиціях. Для підвищення інвестиційної привабливості України необхідно створити умови для реалізації інвестиційних проектів. Варто приділити увагу напрямам поліпшення інвестиційної діяльності в Україні, зокрема: зміцнення національної грошової одиниці, нарощування міжнародних резервів, збільшення експорту та надходження

конвертованих грошей. Також необхідно мінімізувати геополітичні, макроекономічні та військові загрози та ризики інвестування в Україну.

Висновки до розділу 1

Інвестиції є важливим фактором у процесі сталого соціально-економічного розвитку будь-якої держави. Інвестиції можуть приймати різні форми-від матеріальних активів до людського та інтелектуального капіталу, і сприяють зростанню ефективності діяльності компанії-інвестора.

Масштаб і характер впливу інвестицій на зростання і розвиток економіки країни-реципієнта сьогодні більшою мірою залежить не від кількісних характеристик інвестиційного процесу, а від якісних.

Нажаль, інвестиції в Україну досить низькі, хоча існує гостра необхідність у прямих іноземних інвестиціях. Для підвищення інвестиційної привабливості України необхідно створити умови для реалізації інвестиційних проектів. Варто приділити увагу напрямам поліпшення інвестиційної діяльності в Україні, зокрема: зміцнення національної грошової одиниці, нарощування міжнародних резервів, збільшення експорту та надходження конвертованих грошей. Також необхідно мінімізувати геополітичні, макроекономічні та військові загрози та ризики інвестування в Україну.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПРАКТИКИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ГОТЕЛЬНИЙ СЕКТОР УКРАЇНИ

2.1. Оцінка рівня інвестиційної привабливості готельного сектору України

Розвиток сфери туризму забезпечує вагомий внесок у ВВП кожної країни, надає можливість працевлаштування населенню, сприяє поживленню соціально-економічного розвитку, піднімає її рейтинг у міжнародному співробітництві. Україна посідає одне з провідних місць у Європі за рівнем забезпеченості цінними природними та історико-культурними ресурсами, здатними генерувати значний туристичний інтерес у вітчизняних та іноземних подорожуючи, тому країна володіє всіма передумовами, щоб увійти в число лідерів світового туризму, хоча є ряд перепон на цьому шляху. Щороку зростає зацікавленість іноземних туристів до України, збільшується кількість як зовнішніх, так і внутрішніх туристів, кількість осіб, що перебувають у закладах готельного господарства. Загальну динаміку розвитку представників готельних послуг України за 2014-2020 рр. відображено на рис. 2.1

Рис 2.1. Динаміка засобів розміщення в Україні за 2014-2019рр.

Джерело: побудовано автором за даними [24]

Україна повільними, але впевненими кроками збільшує різноманітність готельних господарств, про що свідчать дані вказані вище. У результаті аналізу розміщення підприємств готельного господарства встановлено, що найбільша їх кількість розташована в курортних регіонах та областях з багатою історичною спадщиною та розвиненою туристичною індустрією (рис. 2.2).

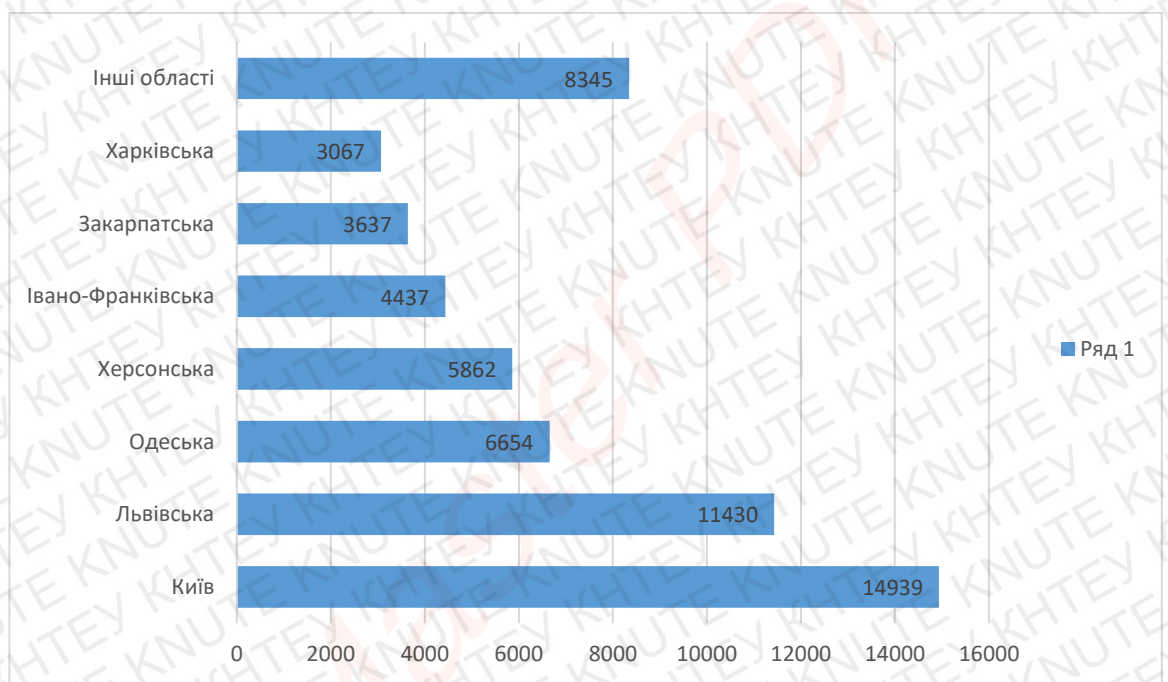

Рис 2.2 Забезпечення закладами готельного господарства в областях

Джерело: побудовано автором за даними [26]

Можна визначити групу регіонів-лідерів за кількістю готелів (рис. 2.3), це Львівський, Одеський, Херсонський Івано-Франківський, Закарпатський регіони та м. Київ. Дані регіони за досліджений період постійно знаходились в групі лідерів.

В середній групі рейтингу відбувались різноспрямовані коливання. В групі аутсайдерів знаходяться Тернопільський, Донецький, Рівненський, Сумський, Чернігівський, Кіровоградський та Луганський регіони. Класифікація готелів позначає якість та рівень обслуговування, які надають в готелі та відрізняється кількістю привласнених «зірок», від 1 до 5.

Тому буде доцільно дослідити цей показник на ринку готельних послуг України. Державне агентство з розвитку туризму України навели дані щодо кількості сертифікованих готелів та їх розподілу між областями України, які можна побачити на рис 2.3 і 2.4.

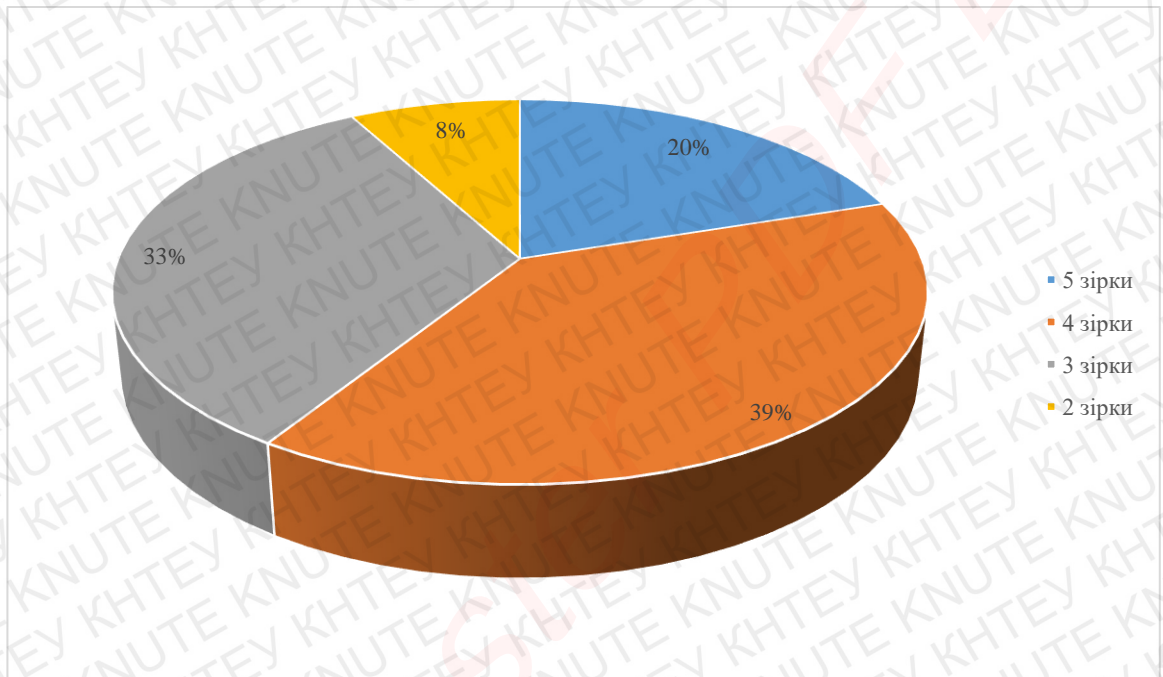

Рис 2.3 Структура готелів України за «зірковістю» в 2020 році, у %

Джерело: побудовано автором за даними [26]

Аналізуючи ці дані, можна зробити такі висновки: на території України та її регіонів найбільша різноманітність готелів представлена серед готелів з 4 та 3 зірками, для яких цільовою аудиторією будуть клієнти середнього класу. Якщо ж орієнтуватись на розподіл цих готелів серед регіонів, то одразу можна помітити, що у переліку лідерів немає таких областей: Івано-Франківська, Закарпатська, Херсонська, при тому, що у загальному рейтингу закладів розміщення вони посідають провідні місця. Саме в цих областях дуже популярними закладами розміщення для туристів є мотелі, приватні садиби, які не оцінюються зірковістю.

Рис 2.4 Розподіл готелів між регіонами України за їхньою «зірковістю», у %

Джерело: побудовано автором за даними [26]

В табл.2.1 представлені відомості про структуру номерного фонду готельних підприємств України на підставі даних статистичних бюлетенів по колективних засобах розміщення [29].

Таблиця 2.1

Структура номерного фонду готельної бази України

Показники	Значення показників по роках			Зміна значень показників 2020 р. до 2018 р., %
	2018	2019	2020	
1	2	3	4	5
Кількість номерів вищої категорії, з них:	13340	13992	13503	-1,22
- у юридичних осіб	10109	10306	10137	-0,28
- у фізичних осіб-підприємців	3231	3686	3366	-4,18
Частка у загальному обсязі номерів вищої категорії, %	20,8%	21,3%	21%	-0,96
Кількість номерів першої категорії, з них:	34614	36191	36006	-4,02
- у юридичних осіб	25001	24716	25801	-3,20
- у фізичних осіб-підприємців	9613	11475	10205	-6,16
Частка у загальному обсязі номерів першої категорії, %	54,1%	55,2%	56%	-3,51
Кількість номерів другої категорії, з них:	8003	7638	7496	6,34
- у юридичних осіб	5970	5173	5470	8,38

Закінчення табл.2.1

1	2	3	4	5
- у фізичних осіб-підприємців	2033	2465	2026	0,34
Частка у загальному обсязі номерів другої категорії, %	12,5%	11,7%	11,6%	7,20
Кількість номерів третьої категорії, з них:	8093	7728	7364	9,01
- у юридичних осіб	5182	4596	4999	3,53
- у фізичних осіб-підприємців	2911	3132	2365	18,76
Частка у загальному обсязі номерів третьої категорії, %	12,6%	11,8%	11,4%	9,52
Загальна кількість номерів, з них:	64050	65549	64369	-0,50
- у юридичних осіб	46262	44791	46407	-0,31
- у фізичних осіб-підприємців	17788	20758	17962	-0,98
Разом	100%	100%	100%	0,00

Джерело: складено автором на основі [27]

Слід зазначити, що згідно із «Роз'ясненням щодо заповнення форми державного статистичного спостереження № 1-КЗР (річна)», в статистичних збірниках України всі номери згруповані в чотири групи: номери вищої категорії («президентський апартамент», «апартамент», «люкс», «дуплекс», «напівлюкс»), першої категорії («стандарт»), другої та третьої категорії (без пояснень, які саме номери входять до цих груп).

Готельна сфера в Україні розвивається повільно, тому що основна ставка інвесторів робиться на будівництво торгових і розважальних комплексів, офісних і житлових центрів, адже терміни окупності для готелів вищі. Однак ці проблеми поступово долаються, існуюча інфраструктура галузі ще не відповідає вимогам міжнародних стандартів. У більшості готелів відсутні сучасні засоби зв'язку та комунікацій, конференц-зали з відповідною аудіовізуальною технікою та технічними засобами для синхронного перекладу [27].

Крім зірковості готелів, важливо і виокремити лідерів української готельної індустрії, які опираються на зворотній зв'язок від гостей готелю. Лідерами серед бронювань готельних послуг є Booking і TripAdvisor, які збирають відгуки про найцікавіші місця, готелі та тревел-пам'ятки в усьому

світі. Щорічно вони оприлюднюють свої рейтинги найкращих готелів (табл 2.2).

Таблиця 2.2

Рейтинг найкращих готелів України за версією Booking та TripAdvisor

№	За версією Booking	За версією TripAdvisor
1	2	3
1	Radisson Blu Resort Bukovel	11 Mirrors (Київ)
2	Grand Hotel Lviv Casino & Spa	Hyatt Regency, Київ
3	M1 Club Hotel, Одеса	Senator Apartments Maidan, Київ
4	BANKHOTEL, Львів	Kharkiv Palace Premier Hotel, Харків
5	Mirotel Resort and Spa (Трускавець)	Fairmont Grand Hotel, Київ
6	Готель Прем'єр Палац, Київ	InterContinental, Київ
7	Fairmont Grand Hotel, Київ	Leopolis Hotel, Львів
8	Гранд Адмірал Резорт енд СПА (Ірпінь)	M1 Club Hotel, Одеса
9	Hyatt Regency, Київ	HEMO, Одеса
10	Riviera House, Київ	Radisson Blu Hotel, Київ

Джерело: складено автором на основі [27]

Рейтинг TripAdvisor формується напівавтоматично: він базується на оцінках мандрівників, які після подорожі діляться враженнями про готель. Зокрема, вони оцінюють співвідношення ціни та якості, розташування готелю, комфортність кімнат, чистоту й рівень сервісу.

Covid-19 безпосередньо вплинув на готельну індустрію в Україні, проте готельні комплекси за допомогою інновації, співпраці та швидкої адаптації змогли зберегти свої позиції. Заміські готелі, у яких гості проводили відпустку, досить успішно закрили свої сезони й досі успішно працюють. З непоганими показниками за чистим прибутком виходили готелі в Яремче, Славському, Верховині, Буковелі. Успішним був сезон для об'єктів чорноморського узбережжя сегмента «середній плюс» і вище. Аудиторія, яка з року в рік вибирала відпочинок у закордонних готелях, з відомих причин попрямувала до готелів чорноморського та азовського узбережжя: від Курортного (Одеська область) до Бердянська (Запорізька область). Готелі на відстані 1-2 годин їзди від таких великих міст, як-от Дніпро, Київ, Харків, Вінниця, Львів, Одеса,

ІваноФранківськ, також мали успіх завдяки турам вихідного дня. Непогано себе відчували й заміські готелі в радіусі 50-70 км від Києва. Багато з них були завантажені на 80-100% фактично з початку карантину й до кінця літа 2020 року. А попит на внутрішні напрямки для проведення відпусток, навіть попри побоювання підхопити вірус, був вельми стабільним фактично впродовж усього літнього сезону, тому влітку середнє завантаження готелів в Одесі було від 60 до 75%. Тому готельні господарства України під час Covid-19 змушені бути адаптуватися та знаходити нові способи залучення клієнтів, більшості високого рівня та середнього вдалось вистояти та продовжити свою діяльність [30].

На сьогоднішній день в Україні сфера готельного бізнесу відчуває зростання інвестиційних пропозицій як з боку іноземних, так і вітчизняних інвесторів. Готельний бізнес в Україні знаходиться на етапі свого формування, проте аналіз індустрії показує, що в останні роки ця сфера розвивається стабільно, динамічно і має величезний потенціал, хоча є найбільш нерозвиненим сегментом комерційної нерухомості.

Інвестиційна привабливість готельного бізнесу України заснована на діловій активності, туристичного інтересу, географічного положення, зручності транспортних розв'язок, інвестиційного потенціалу України [24, с.18].

Важливим фактором інвестиційної привабливості готельного бізнесу є інвестиційна привабливість України, тому з кожним роком в нашу країну приїжджає все більше гостей і відповідно збільшується попит на якісні готелі. Показником зростання інвестиційної привабливості є активізація експансії до нашої країни з боку українських інвесторів та міжнародних готельних компаній, таких як французький готельний оператор Accor, Rezidor Hotel Group, Inter Continentals Hotels Group та ін. [25, с.43].

Однак, незважаючи на інвестиційну привабливість, Україна поки не може похвалитися значним розвитком сфери гостинності. На жаль, в даний час стан більшості об'єктів готельного сервісу залишається на рівні, далекому від

міжнародних стандартів. Перелік додаткових послуг вітчизняних готелів значно скромніший, ніж у більшості готелів Європи, які пропонують своїм клієнтам понад 80 найменувань додаткових послуг. Трохи менше трьох чвертей (71,6%) загальної кількості готелів мають такі об'єкти сервісу, як ресторани, кафе і бари. Близько третини готелів (31,5%) мають автостоянки, а трохи більше половини (57,40%) - сауни і пральню [26, с.57].

Слід зазначити, що для підвищення інвестиційної привабливості ринку важливим є державне регулювання інвестиційної діяльності. На сьогоднішній момент відносини на ринку інвестицій регулюються низкою законів, до яких належать: Закон «Про інвестиційну діяльність» від 1991 року, який визначає загальні правові, економічні та соціальні умови інвестиційної діяльності на території України [27, с.81]; а також Закон «Про зовнішньоекономічну діяльність» прийнятий в тому ж році разом із законом «Про господарські товариства», роком пізніше був прийнятий Закон «Про загальні принципи створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон» і через 4 роки в 1996 році були прийняті закони «Про режим іноземного інвестування» і «про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні». Це основні правила, на які спирається інвестиційна діяльність в Україні, крім цього існує ряд інших законів, які побічно зачіпають цю тему, а так само діє ряд указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України, що в цілому формує політику державного регулювання інвестиційної діяльності в нашій країні [28, с.67].

Не можна не відзначити Закон України «Про основні положення державного контролю у сфері господарської діяльності» (від 26 грудня 2007 року), який покликаний навести порядок у сфері здійснення державного контролю та значно підвищити якість надання послуг [35, с.18].

Враховуючи економічний потенціал, географічне розташування та кліматичні умови, Україна має великі шанси стати одним з великих туристичних центрів Європи.

Повільно, але незворотно українські ринки наближаються до стандартів європейських, а значить з часом, специфіка вітчизняної готельної сфери перестане бути такою гострою і іноземні оператори безперешкодно зможуть радувати туристів усього світу якістю обслуговування в українських готелях.

Важливим зараз є вибір інвесторів, адже сектор готельного бізнесу, досі є вільною нішею, через некваліфікованість власників ділянок (об'єктів, менеджменту, проектів) і при непрофесійному підході інвесторів в інвестуванні в Україну. А завоювати цей ринок можна з легкістю [40, с.54].

Для більш детального дослідження та всебічного вивчення сильних та слабких сторін національної туристичної сфери пропонуємо розглянути SWOT аналіз розвитку сфери туристичного бізнесу України (табл. 2.3).

Проведений SWOT аналіз дає змогу зробити висновок, що Україна об'єктивно має потужний туристичний потенціал та гарні можливості його підтримки та розвитку, але на даний момент, він використовується не дуже ефективно. Необхідним є підвищення рівня основних напрямів стимулювання туристичної діяльності в Україні, що зможе посилити взаємозв'язок туристичного бізнесу з іншими пріоритетними сферами розвитку як всієї країни, так і окремих регіонів. В свою чергу це сприятиме зміцненню економіки, наповненню бюджету, збільшення рівня доходів людей, створенню потужної туристичної сфери та збереженню історико-культурної спадщини країни.

У рейтингу туристичної конкурентоспроможності країн світу Україна посідає досить невисоке місце. Так, у 2007 р. вона займала 78 місце (з індексом 3,89 із 7 можливих), у 2008-2009 рр. – 77 (з індексом 3,76 і 3,84 відповідно), у 2011 р. – 85 (з індексом 3,83), у 2013 р. – 76 (з індексом 3,98), у 2020 р. – 88 (з індексом 3,5).

Таблиця 2.3

SWOT аналіз туристичного ринку України

Strength-сильні сторони	Weakness-слабкі сторони
<ol style="list-style-type: none"> 1.Сприятливе геополітичне розташування та кліматичні умови; 2.Значна історико-культурна спадщина; 3.Наявність диверсифікованих природних та рекреаційних ресурсів; 4.Збережені культурні традиції; 5.Географічне положення України у центрі Європи; 6.Активізація конкуренції серед українських туристичних операторів; 7.Достатній рівень розвитку культури відпочинку населення; 8.Високий транспортний потенціал; 9.Високий рівень освіти населення 10.Можливості для розвитку всіх видів туризму. 	<ol style="list-style-type: none"> 1.Сезонність туристичного продукту; 2.Недостатнє інвестиційне забезпечення інфраструктури туризму; 3.Туристична пропозиція є нерівномірною в географічному відношенні; 4.Недостатнє бюджетне фінансування заходів, які спрямовані на розвиток туристичної сфери країни; 5.Диспропорція між ціною та якістю туристичного продукту; 6.Нестабільність природно-екологічного стану країни; 7.Занедбаний стан історико-культурних пам'яток; 8.Відсутність загальнодержавної інформаційної системи у сфері туризму та курортів 9.Незадовільний стан транспортної інфраструктури країни, низька якість послуг з перевезення; 10.Недосконалість нормативно-правової бази; 11.Відсутність сформованого цілісного бренда України; 12.Невідповідність якості послуг, які надаються світовим туристичним стандартам; 13.Наявність мовного бар'єру серед населення країни.
Opportunity-можливості	Threats-загрози
<ol style="list-style-type: none"> 1.Збільшення доходів населення за рахунок розвитку туризму; 2.Розширення асортименту надаваних послуг; 3.Зниження цін на туристичні послуги, за рахунок діяльності в Україні європейських туристичних операторів; 4.Розробка інвестиційних програм для удосконалення туристичної сфери; 5.Популяризація країни в інших регіонах і континентах; 6.Збільшення різних туристичних напрямів 7.Впровадження економіко-правових механізмів успішного ведення туристичного бізнесу; 8/Створення іміджу країни як стабільної та безпечної. 	<ol style="list-style-type: none"> 1.Нестабільна політична та економічна ситуація; 2.Зниження загального рівня життя населення; 3.Збільшення ціни на туристичні послуги та відповідне зменшення злочинності; 4.Значний рівень безробіття, що створює основу для збільшення злочинності; 5.Слабкий інвестиційний клімат; 6.Розвиток виїзного туризму; 7.Розвиток туризму та конкуренції в близько розташованих країнах; 8.Зношеність інфраструктури та комунікацій; 9.Демографічно катастрофа; 10.Зміна кліматичних умов; 11.Можливість виникнення епідеміологічних захворювань; 12.Природні катаклізми.

Джерело: складено автором на основі [29]

Якщо порівняти позиції України із європейськими країнами, то наша держава знаходиться після всіх країн ЄС і випереджає тільки Македонію, Сербію, Албанію, Боснію і Герцеговину та Молдову [41, с. 166- 167]. Розвиток туристичної сфери в Україні сьогодні значно поступається найближчим країнам-сусідам з Євросоюзу – Польщі, Угорщині, Чехії. Європейськими і світовими лідерами в секторі подорожей і туризму останніх років є Іспанія, Франція і Німеччина (Додаток А).

Привабливими для європейських туристів є природно-рекреаційні та культурно-історичні ресурси України. За рівнем забезпеченості історичними, природними, культурними ресурсами, етнографічними надбаннями та пам'ятками архітектури, що можуть зацікавити іноземних туристів, наша держава займає одне з провідних місць в Європі.

Розвитку пізнавального, лікувально-оздоровчого та екологічного туризму в Україні сприяють помірний клімат, своєрідність природних пейзажів, наявність різноманітної санаторно-курортної бази, унікальних природних та лікувальних об'єктів, флори і фауни, історико-культурних пам'яток [41, с. 168].

Незважаючи на свій величезний туристичний потенціал, Україна сьогодні відстає за країнами Європи по конкурентоспроможності у сфері туристичних послуг.

Тож, на основі проведеного нами аналізу в даному підрозділі, ми можемо стверджувати, що ключовим завданням для сучасної української економіки є розвиток туристичної галузі України, та підвищення її показників у сфері конкурентоспроможності на ринку туристичних послуг серед провідних туристичних країн Європи та світової спільноти.

2.2. Аналіз показників залучення іноземних інвестицій в готельний бізнес в Україні

Розвиток готельного та ресторанного бізнесу в Україні є одним з перспективних напрямків національної економіки. Світовий досвід показує, що готельний бізнес в нормальних економічних умовах розвивається досить швидкими темпами. Ефективний туристичний сегмент – це майбутнє інвестиційного клімату країни. Зі створенням сприятливих умов для торгівлі та розвитку готельного бізнесу в Україні значно збільшиться приплив міжнародних інвестицій.

За підсумками 2018-2019 років в Україну приїхало досить багато туристів і гостей. Цьому сприяли і лоукостери, і відкриття кордонів з Євросоюзом, і зростання впізнаваності бренду країни на міжнародній арені, що, в свою чергу, сприяє підвищеному розвитку туристичної привабливості. Йдеться і про інвестиції, і про рекламну кампанію, і про залучення міжнародного капіталу.

В умовах глобалізації оцінювати інвестиційну привабливість країни лише за внутрішніми показниками неефективно, доцільно здійснювати оцінку порівняно з іншими країнами з метою виявлення слабких сторін на внутрішньому інвестиційному ринку країни. Відповідно, у табл. 2.4 подано показники місця України у світових рейтингах за період 2014–2019 рр. Відповідно до даних з таблиці спостерігаємо, що у таких рейтингах, як індекс економічної свободи, рейтинг легкості ведення бізнесу Doing Business та рейтинг сприйняття корупції, у 2019 році Україна має кращі позиції, ніж у 2014 році. По таких показниках, як рейтинг глобальної конкурентоспроможності та рейтинг інвестиційної привабливості, спостерігаємо погіршення позицій України.

Таблиця 2.4

Позиції України у світових рейтингах протягом 2014–2019 рр.

Рік	Індекс економічної свободи	Рейтинг глобальної конкурентоспроможності	Рейтинг легкості ведення бізнесу Doing Business	Рейтинг інвестиційної привабливості	Рейтинг сприйняття корупції
1	2	3	4	5	6
2014	155	84	112	109	144
2015	162	76	96	89	142
2016	162	79	83	130	130
2017	166	85	80	134	131
2018	150	83	76	131	130
2019	147	83	71	131	120

Джерело: [41, с.54]

Якщо порівнювати місце у рейтингу в 2019 році з 2018 роком, то Україна у 2019 році втратила дві позиції в індексі глобальної конкурентоспроможності й опустилася на 85-те місце серед 141 країни.

Загалом у 2019 році Україна покращила свої позиції у світових рейтингах, окрім рейтингу інвестиційної привабливості. У цьому рейтингу у 2019 році Україна впала до рівня 2016 року. Причиною цього є зниження індексу інвестиційної привабливості. Динаміку показників індексу інвестиційної привабливості подано на рис. 4. Індекс інвестиційної привабливості показує ставлення бізнесу до інвестиційного клімату країни. Так, якщо індекс перебуває в межах від 1 до 3 то ставлення бізнесу негативне, якщо від 3 до 4 – нейтральне і від 4 до 5 – позитивне. Протягом 2009–2019 років індекс жодного разу не сягнув позитивної зони. Найвищий показник індексу спостерігаємо в кінці 2010 р. – початку 2011 р. – 3,4 та 3,39 балів відповідно. Результат у першому півріччі 2017 р. був найвищим з 2011 р. (3,15 балів). У 2019 р. спостерігаємо, що показник індексу інвестиційної привабливості України, який вимірює Європейська Бізнес Асоціація, знизився до рівня 2016 р. (2,9) [42, с.17].

Так, сьогодні ПІІ наявні практично в усіх галузях української економіки. Водночас більшість інвесторів, які представлені на ринку України, найбільш охоче інвестують у ті галузі які працюють у переробній промисловості, а також у сферу оптової та роздрібною торгівлі. Тобто там, де можуть швидко з'являтися нові товари, змінюватися асортимент, де досить швидко будуть окупатися витрати та присутні найменші комерційні ризики. Окрім того, досить популярними є такі галузі, що не потребують довгострокових капіталовкладень і освоєння нових технологій, зокрема сектор нерухомості та фінансовий сектор.

Дослідження Всесвітньої ради з туризму та подорожей (WTTC) показує, що у всіх країнах кожен мільйон доларів, вкладений в індустрію подорожей і туризму, забезпечує більше робочих місць, ніж в середньому по всіх секторах, а також набагато перевищує автомобільну промисловість, гірничодобувну і хімічну, з точки зору внеску у ВВП. Туризм впевнено конкурує з видобутком нафти і в багатьох розвинених країнах вважається одним з ключових економічних напрямків через високу окупність інвестицій.

Очевидно, що для іноземних інвесторів даний сектор економіки України наразі поки що не є особливо привабливим, при тому, що за останні кілька років в Україні відбулося багато змін на краще. Зокрема, до основних зрушень відносяться поліпшення легкості ведення бізнесу і підтримка співпраці інвесторів з державою. Якщо проаналізувати показники розвитку туризму в Україні, то можна виділити проблеми, що перешкоджають залученню прямих іноземних інвестицій. Так, в період з 2010 по 2019 р. обсяг в'їзних (іноземних) туристів в Україну зменшився на 206 342 чол. або 73,10%. При цьому, обсяг виїзних туристів суттєво зріс на 3 111 063 чол. або 340,51% (рис.2.5). Очевидно, що подібного роду динаміка переважання виїзного туризму негативно впливає на приплив фінансових коштів в галузь. Нинішній стан інфраструктури туристичної галузі не задовольняє ні вітчизняних, ні іноземних туристів, а якість послуг робить сучасні туристичні продукти не конкурентоспроможними.

Рис. 2.5. Обсяг туристів в Україні за період 2010-2019 рр., осіб

Джерело: розроблено автором на основі [43, с.79]

Нинішній стан інфраструктури туристичної галузі не задовольняє ні вітчизняних, ні іноземних туристів, а якість послуг робить сучасні туристичні продукти не конкурентоспроможними. Відповідно до маркетингових досліджень ринку туристичних послуг, проведеними Всесвітньою організацією туристичних послуг, причини занепаду українського туризму наступні:

- нехтування міжнародним досвідом розвитку туризму;
- відсутність послідовної державної політики в галузі;
- неефективна діяльність влади у сфері туризму;
- відсутність належних умов для розвитку туризму, податкового і фінансового стимулювання державою експорту туристичних послуг і вітчизняних туроператорів;
- незадовільна робота по формуванню та зміцненню туристичного іміджу України, розробки та просування національного туристичного продукту на міжнародному та внутрішньому ринках [44, с.29].

Україна має всі передумови, щоб стати однією з найпопулярніших туристичних дестинацій світу. Її вигідне геополітичне розташування, історично багата спадщина і мальовнича природа можуть бути привабливими як для зовнішніх, так і для внутрішніх мандрівників. Але для цього треба мати розвинуту туристичну галузь, її інфраструктуру, та сприяти розвитку економічного потенціалу підприємств сфери туризму. Все це потребує суттєвих іноземних інвестицій, тому що у країні на сьогодні спостерігається брак власних інвестиційних коштів.

Погоджуючись із думкою інших дослідників, і додавши власні переконання, вважаємо за необхідні ужити такі заходи для подальшого розвитку туризму в нашій країні:

- збереження та розвиток туристичних ресурсів; – розвиток туристичної інфраструктури;
- створення економічних передумов для стимулювання розвитку туризму;
- надання окремих пільг для організації туристичної діяльності;
- сприяння розвитку конкуренції;
- забезпечення безпеки туристів;
- активна участь у Міжнародних програмах розвитку туризму;
- залучення інвестицій в розвиток туристичної індустрії та підприємств туристичної галузі, для максимально можливого розвитку їх економічного потенціалу.

Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України – державний орган виконавчої влади України, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України. Міністерство очолює Міністр розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, якого призначає на посаду Верховна Рада України в установленому законодавством порядку.

Формує та реалізує державну політику у сфері економіки, торгівлі та сільського господарства. Також на нього покладено функції з реалізації

державної регуляторної політики, державної політики з питань розвитку підприємництва (крім питань реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб — підприємців), регулювання цінової політики. Міністерство викладає щорічні звіти про залучення іноземних інвестицій в Україну, в тому числі і готельний сектор економіки.

Спираючись на звіт, досить цікавою є ситуація із залученням прямих іноземних інвестицій до України. Так, в період з 2010 по 2019 рр. загальний обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну значно скоротився на 3425 млн. дол. або 52,73% (рис.2.6).

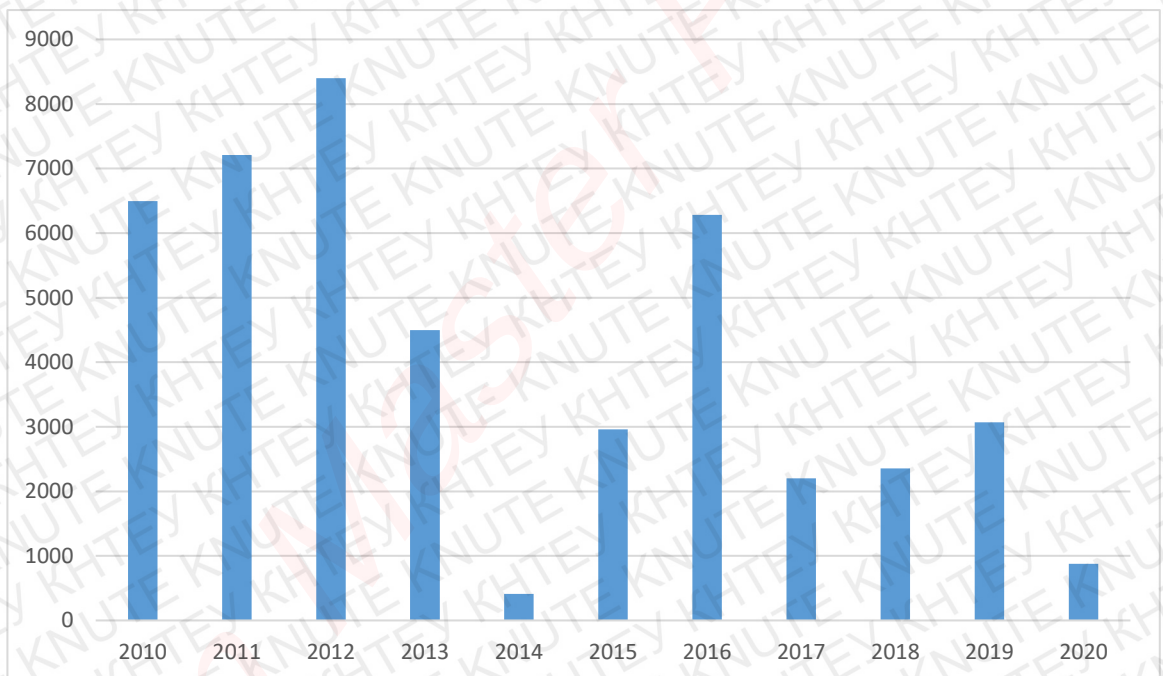

Рис. 2.6. Динаміка прямих іноземних інвестицій у готельний бізнес у 2010-2019 рр., млн. грн.

Джерело: розроблено автором на основі [45, с.54]

На рисунку 2.2 добре видно спадний інвестиційний тренд у зазначеному періоді. У 2018р. прямі іноземні інвестиції до України надійшли близько зі 130 країн світу, при цьому основна частина надходжень протягом багатьох років припадає на невелику кількість країн, серед яких, у першу чергу, слід зазначити:

1. Кіпр – загальний обсяг інвестицій 8919,7 млн. дол. або 32,2%;
2. Нідерланди – загальний обсяг інвестицій 6452,7 млн. дол. або 23,3%;
3. Велика Британія – загальний обсяг інвестицій 2047,9 млн. дол. або 7,4%;
4. Німеччина – загальний обсяг інвестицій 1824,7 млн. дол. або 6,6%;
5. Швейцарія – загальний обсяг інвестицій 1532,9 млн. дол. або 5,5%;
6. Віргінські острови (Британія) – загальний обсяг інвестицій 1320,7 млн. дол. або 4,8%

Цікаво відзначити, що потік інвестицій перераховується в Україні з офшорних зон. Однак, порівнюючи з іншими секторами економіки України, можна відзначити, що іноземних інвестицій в готельному секторі досить мало.

Стосовно галузевих пріоритетів, то вони різні в іноземних інвесторів, включають наступні напрямки інвестування:

- Промисловість 10688,8 млн. дол. або 34,0%;
- Оптова та роздрібна торгівля 4970,4 млн. дол. або 15,8%;
- Операції з нерухомістю 3822,6 млн. дол. або 12,2%;
- Фінансова та страхова діяльність 3651,4 млн. дол. або 11,6%;
- Інформація та телекомунікації 2190,9 млн. дол. або 7,0%;
- Професійна наукова та технічна діяльність 2147,4 млн. дол. або 6,8%;
- Адміністрування та допоміжне обслуговування 1521,9 млн. дол. або 4,8%;
- Транспорт та логістика - 979,6 млн. дол. або 3,1%;
- Будівництво 926,1 млн. дол. або 2,9%; – АПК 560,8 млн. дол. або 1,8%.

Розвитку готельної індустрії України сприяє, в першу чергу, відкриття лоукостів, яке призвело до збільшення кількості іноземних туристів. Втім, згідно з прогнозами компанії World travel and tourism council, частка туризму в українському ВВП до 2028 року зросте лише до 1,7%, а кількість іноземців, які відвідали Україну за рік, в 2028 збільшиться до 21 млн з нинішніх 15 (частка туристів серед них менше, так як статистика враховує транзитних мандрівників), що свідчить про невисоку привабливість України як туристичного напрямку. Низькі темпи розвитку галузі обумовлені відсутністю

в Україні сприятливого для розвитку турбізнесу законодавства та необхідної інфраструктури, нестачею якісних готелів. Тому незважаючи на зростання в'їзного туристичного потоку, головними гостями українських готелів були і залишаються самі українці, причому обсяг внутрішнього туризму продовжує швидко зростати, особливо на півдні країни [46, с.82].

Сьогодні готельна галузь розвивається в декількох регіонах, кожен з яких має свою яскраво виражену спеціалізацію. Так, готелі західних і південних областей орієнтовані на рекреаційний туризм, а головні постояльці готелів в містах-мільйонерах – корпоративні туристи. Найбільш перспективними для інвестування в готельний бізнес є Київ і південні області, де спостерігається найбільше зростання туристичного потоку. У столиці його забезпечують іноземці та корпоративні туристи, а в приморських областях в останні роки активно розвивається рекреаційний туризм.

Пасажиропотік аеропортів «Київ» і «Бориспіль» в 2019 року зріс до 638 тис. (+44,3%) і 2,65 млн. (+15,2%), що свідчить про зростання інтересу іноземців до Києва як до економічного і туристичного центру. Однак, забезпеченість номерним фондом в Києві найнижча серед столиць держав Центральної та Східної Європи – на одну тисячу жителів припадати всього 3,5 номери, що в два рази менше середнього Європейського показника. З іншого боку, у готельної галузі є великий потенціал для зростання. За даними Cushman & Wakefield з 2016 по 2020 номерний фонд київських готелів збільшиться на 13% з 10 117 номерів до 11 451, але до меж розвитку готельному ринку ще дуже далеко.

На даний момент на ринку готельної нерухомості Києва надлишок готелів в сегментах upscale, upper upscale і luxury. У той же час у столиці дефіцит якісних готелів категорій budget-midscale, на які спостерігається найвищий попит. Середній показник заповнюваності в київських готелях в 2018 склав 50-60%, але ця цифра може сильно відрізнятись в різних готелях одного і того ж сегмента, так як вартість проживання в ряді готелів надто завищена, а деякі готелі не відповідають присвоєної їм категорії. За даними

девелоперів для 40% київських готелів характерні неякісний сервіс і застарілий номерний фонд. Заповнюваність п'ятизіркових готелів істотно нижче, так як вартість проживання в них відповідає цінам у віденських готелях. Оскільки більшість постояльців київських готелів корпоративні туристи, то готелі в будні дні завантажені більше, ніж у вихідні.

Брак готелів в сегменті budget-midscale стимулює інвесторів і девелоперів інвестувати у відкриття нових готелів. У 2020 році планується відкрити готелі Ibis і Adagio City Aparthotel, якими володіє міжнародна готельна мережа AccorHotels. Очікується, що в майбутньому на київський ринок почнуть заходити великі міжнародні готельні бренди, але готельного буму очікувати не варто, так як кількість туристів, які відвідують столицю все-таки невелика.

В Одеській, Херсонській, Миколаївській та Запорізькій областях сьогодні спостерігається стрімке збільшення кількості туристів. За даними одеської мерії в 2019 році Південну Пальміру відвідали 3 мільйони 200 тисяч туристів (в 2018 їх кількість склала 2,5 мільйона). Як і в Києві, більшість постояльців готелів українці – близько 60-70%. Варто відзначити, що готельний ринок півдня України має ряд особливостей.

Готельний сегмент комерційної нерухомості в південних областях розвинений погано. В Одесі, наприклад, за даними компанії EY в 2019 було 65 готелів із загальним фондом близько 4000 номерів. При цьому тільки один готель, п'ятизірковий Hotel de Paris Odessa-MGallery by Sofitel перебувати під управлінням міжнародного готельного оператора (компанія AccorHotels). В інших курортних містах ситуація з готелями ще гірша.

Яскраво виражена сезонність. У туристичний сезон хороший готель може бути заповнений на 100%, а ось взимку постояльців може взагалі не бути.

Враховуючи, що на півдні України спостерігається нестача якісних готелів, то конкуренція в готельній галузі невисока. Головними конкурентами готелів в сегментах budget і midscale виступають різні апартаменти і знімні квартири. Також готельерам, які працюють в Херсонській, Миколаївській та

Запорізькій областях, потрібно враховувати, що більшість їх потенційних клієнтів – це люди з відносно невисокою купівельною спроможністю (готелі категорій upscale і luxury варто відкривати в Одесі).

Україна за весь період своєї незалежності так і не створила сприятливого інвестиційного клімату. А починаючи з 2014 року кількість факторів негативного впливу на інвестиційний клімат країни суттєво зросла.

Проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що інвестиційна привабливість готельного сектору економіки України покращилась, але водночас суттєвих змін не відбулося [48, с.18].

Головною країною – інвестором упродовж останніх років беззмінно залишається Кіпр, що дає підстави припустити, що ці інвестиції є незаконно виведеними коштами з України. Відсутня чітка тенденція у розвитку інвестиційного ринку готельного сектору. Він не є стійким, зокрема, спостерігаються значні коливання обсягів інвестицій у період світової кризи та внутрішніх політично-економічних нестабільностей.

Негативним є також індекс інвестиційної привабливості України. Оцінка інвесторів свідчить про відставання внутрішнього інвестиційного ринку від світового. З метою поживлення інвестиційного бізнес-середовища державі необхідно створити інвестиційну інфраструктуру, а також гарантії для інвесторів (які б підкріплювалися на законодавчому рівні). Необхідно також здійснювати контроль за рівнем ризиків, сприяти скороченню масштабів корупції, протидіяти контрабанді, забезпечити прозоре податкове законодавство та своєчасне відшкодування ПДВ, а також забезпечувати сталий розвиток фінансового сектору. Побудова політики уряду з орієнтацією на ці проблемні питання дозволить покращити інвестиційний імідж країни на світовому ринку.

Враховуючи нинішній стан туризму в Україні, для досягнення поставленої мети необхідно в короткі терміни вирішити досить складні проблеми. Сучасна туристична індустрія - дуже складна і багатогранна економічна система. Туризм не тільки прямо або побічно охоплює більшість

галузей економіки, в тому числі промисловість, Сільське господарство, будівництво, транспорт, страхування, зв'язок, торгівлю, громадське харчування, житлово комунальне господарство, сферу побутових послуг, культуру, мистецтво, а й стимулює їх розвиток. Туризм може і повинен стати одним з найефективніших засобів отримання прибутку, стимулювання ринкових відносин, активного впливу на зайнятість населення. Крім економічного, важливим є і політичний аспект впливу туризму, оскільки імідж країни на світовій арені залежить і від вражень туристів, які її відвідали. Значну роль туризм відіграє також у питаннях охорони здоров'я та культури населення

Виділяють кілька факторів, які обмежують розвиток туристичного сектора, серед них:

1. Українські готелі, Перевізники та туроператори не мають чітко налагодженої системи постійного партнерства, як це роблять закордонні гравці ринку. Тому немає "оптових" знижок, спеціальних цін і взаємного інтересу покращувати сервіс.
2. Якість туристичних послуг поступається за ціною і якістю європейським країнам.
3. В Україні недостатня кількість готелів, здатних забезпечити європейський сервіс обслуговування туристів. І взагалі Українська туристична галузь дуже маленька порівняно з країнами ЄС. Наприклад, місто Краків (Польща) щорічно приймає 14 млн туристів. Для порівняння, український Львів приймає трохи більше 2 млн гостей на рік.
4. Чистота пляжів, безпека, якість доріг і води у водоймах в Україні гірше, ніж на популярних зарубіжних курортах.
5. В Україні не налагоджений інвестиційний клімат для туристичної галузі порівняно з іншими країнами світу.
6. Коронавірус став фактором невизначеності не тільки для зовнішнього, але і для внутрішнього туризму.

7. Українці, для яких ціни на морських і в карпатських курортах є занадто високими, вважають за краще подорожувати у відомі їм мальовничі місця самостійно, розвиваючи при цьому стійкий Внутрішній туризм.

Для практичного вирішення проблем, пов'язаних з коронавірусом, необхідне об'єднання зусиль усіх зацікавлених і відповідальних сторін у туристичній сфері, а також на рівні держави, створення умов щодо сприяння імплементації та дотримання необхідних протоколів безпеки для різних видів туристичної діяльності.

П'ять пріоритетних напрямків перетворення туризму після пандемії COVID-19:

1. Пом'якшення соціально-економічних наслідків (збереження робочих місць, зміцнення довіри і безпеки).
2. Підвищення конкурентоспроможності та стійкості (розвиток туристичної інфраструктури та підвищення якості послуг, що надаються, диверсифікація туристичних продуктів і ринків, просування внутрішнього туризму).
3. Діджиталізація (цифровізація туристичної екосистеми, створення інноваційних рішень, інвестиції в цифрові навички).
4. Екологізація (сприяння сталому розвитку, впровадження вуглецево нейтральних рішень, розвиток екотуризму).
5. Координація та партнерство для трансформації сектору та досягнення Цілей сталого розвитку [38, с.14].

Отже, в умовах євроінтеграції та перебудови економіки країни відповідно до європейських стандартів туризму, а також враховуючи фактори політичної та економічної нестабільності, розвитку корупції, зростання інфляції, ведення військових дій на сході держави, анексію територій тощо, Україна потребує швидких і діючих реформ, а підвищення інвестиційної привабливості готельного сектору України має бути одним із пріоритетних завдань таких реформ. Враховуючи потенційно сильні та слабкі сторони інвестиційного середовища країни, на рівні держави необхідно надалі

здійснити комплекс заходів щодо стимулювання інвестиційних процесів в економіку України, що, своєю чергою, посприє залученню інвестицій у вітчизняні підприємства та в умовах євроінтеграції дозволить пришвидшити їх вихід на європейський ринок [49, с.25].

Висновки до розділу 2

Враховуючи економічний потенціал, географічне розташування та кліматичні умови, Україна має великі шанси стати одним з великих туристичних центрів Європи.

Повільно, але незворотно українські ринки наближаються до стандартів європейських, а значить з часом, специфіка вітчизняної готельної сфери перестане бути такою гострою і іноземні оператори безперешкодно зможуть радувати туристів усього світу якістю обслуговування в українських готелях.

Важливим зараз є вибір інвесторів, адже сектор готельного бізнесу, досі є вільною нішею, через некваліфікованість власників ділянок (об'єктів, менеджменту, проектів) і при непрофесійному підході інвесторів в інвестуванні в Україну. А завоювати цей ринок можна з легкістю.

Проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що інвестиційна привабливість готельного сектору економіки України покращилась, але водночас суттєвих змін не відбулося. Україна потребує швидких і діючих реформ, а підвищення інвестиційної привабливості готельного сектору України має бути одним із пріоритетних завдань таких реформ. Враховуючи потенційно сильні та слабкі сторони інвестиційного середовища країни, на рівні держави необхідно надалі здійснити комплекс заходів щодо стимулювання інвестиційних процесів в економіку України.

РОЗДІЛ 3. ПІДВИЩЕННЯ ПРИВАБЛИВОСТІ ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ ДЛЯ ІНВЕСТОРІВ-НЕРЕЗИДЕНТІВ

3.1. Заходи щодо поліпшення інвестиційного клімату в Україні

В даний час готельний бізнес є одним з найприбутковіших як в Україні, так і в усьому світі. Особливо успішно розвиваються підприємства, що надають якісні готельні послуги. Одним із способів підвищення якості послуг з розміщення гостей є інноваційна діяльність. Однак багато підприємств готельного бізнесу відмовляються від впровадження інновацій через високу ціну, або зовсім не знають про інновації, які можна застосувати в готелі. У зв'язку з цим тема посилення конкурентоспроможності готельного підприємства, підвищення якості готельних послуг на основі застосування інновацій та пошук інструментів інноваційного розвитку є актуальною.

Активний розвиток готельного бізнесу надає підприємствам сфери готельних послуг багато переваг. Із даною метою засоби розміщення стараються увесь час вдосконалювати себе в технологіях, створювати, запроваджувати і використовувати на практиці якісні, новітні та покращені продукти, послуги та процеси.

Інноваційна діяльність у готельному бізнесі різноманітна: вона включає не лише значне використання новітніх інформаційних технологій, спеціалізованих програмних продуктів та глобальних комп'ютерних мереж, але також зміни у послугах та їх якості, процеси безпеки та доставки, способи виходу на ринок, способи стимулювання попиту, підходи до організації управління.

Процес розробки стратегії інноваційного розвитку готельного підприємства представляє собою ряд послідовних заходів з обов'язковою наявністю зворотних зв'язків, що дають змогу здійснювати редагування цілей і завдань, сформулювати кінечні показники

Але актуальною проблемою є проаналізувати рівень розвитку інновацій різного типу в індустрії гостинності України і оцінка її інноваційного потенціалу для визначення ефективної концепції залучення країни до світового інноваційного простору і створення конкурентного національного туристичного продукту.

Вітчизняний і зарубіжний досвід показує, що інноваційна діяльність готельного бізнесу ґрунтується на діяльності в 2 сферах:

Інновацію як результат потрібно розглядати в рамках інноваційного процесу. Для інновації в рівній мірі важливі три властивості: науково-технічна новизна; виробнича застосовність; Комерційна реалізованість. Відсутність будь-якого з них негативно позначається на інноваційному процесі [2].

Вітчизняний і зарубіжний досвід показує, що інноваційна діяльність готельного бізнесу ґрунтується на діяльності в 2 сферах:

1. Сфера забезпечення матеріально-технічних умов надання послуг споживачам.
2. Сфера збільшення асортименту послуг, що надаються клієнтам.

При реалізації інноваційних проектів, впровадженні та наданні додаткових послуг необхідно враховувати специфічні особливості готельного бізнесу та вплив наступних факторів:

1. Відношення того чи іншого готелю до певної категорії – визначає формування матеріально технічного оснащення і сукупності додаткових послуг, які надає готель.
2. Здійснення діяльності готелю на певному сегменті ринку – визначає напрям інноваційного розвитку з приводу детального обліку попиту на послуги постійних клієнтів готелю.
3. Готельна спеціалізація-спрямована на розробку і впровадження таких нових технологій, які сприяють конкурентоспроможності служби готелю, що визначає його спеціалізацію. [3].

Одним з основних нововведень в готельному бізнесі є застосування Інтернет-технологій, які дозволяють потенційному клієнту або персоналу

готелю зайти в мережу і знайти всю актуальну інформацію про неї. Саме на ринку найбільш затребуваними подібними продуктом є Eritome PMS, в яких добре реалізована система доступу і є можливість розширювати необхідний набір електронних інструментів для управління за допомогою сторонніх продуктів під кожен конкретний випадок.

Висока конкуренція серед готельєрів спонукає їх шукати все більш інноваційні та продумані технології, які змогли б підвищити привабливість свого готелю і якість послуг, що надаються. Тому зараз інноваційні технології досягли високого рівня, який пояснюється тим, що електронна дистрибуція спільно з системами бронювання, організована в єдиний керуючий комплекс, дозволяє в онлайн-режимі керувати бронюванням відразу по декількох каналах продажів.

Найбільш поширеною системою бронювання готелів в Україні є букінг. Ця система дозволяє скоротити час на пошук і бронювання засобу розміщень, підвищити якість сервісних послуг. Найпопулярнішою в готельному бізнесі на Заході і Європі вважається програма управління готелем Fidelo. Fidelio V8. Дана програма вирішує завдання не тільки з продажу, бронювання, прийому та розміщення гостей, але і надає повні дані для фінансового контролю та управлінського обліку діяльності готелю. Цікавий досвід бізнес-готелів, які вважають за краще використовувати системи бронювання одночасно: глобальні (GDS), які є хорошим інструментом і каналом реклами готелю, і альтернативні (ADS).

На наш погляд, у впровадженні та застосуванні нових технологій обслуговування в готельному бізнесі важливу роль відіграє кадровий, фінансовий та інформаційнотехнічний потенціал.

З позиції кадрового потенціалу впровадженню нових технологій обслуговування в готельному бізнесі можуть сприяти: практико-орієнтовна освіта і ототожнення теоретичних наукових знань в практичну форму використання їх в підприємстві за допомогою проведення частини

дисциплін в готелях; нові методи навчання працівників готелів і їх більш швидка інтеграція в колектив, яка дозволяє підвищити продуктивність праці.

З позиції фінансового потенціалу необхідно застосувати наступні технології:

1. Виявлення нових стратегічних ресурсів і нових методів управління людськими ресурсами, яке включає в себе розуміння управлінцями шляхів розвитку капіталу, умов оплати і зниження втрат через помилки працівників готелю.

2. Грамотна тарифна політика і використання системи преміювання працівників для їх стимулювання на продаж нових і більш дорогих послуг готелю.

3. Високоєфективне управління ліквідністю, активами готелю та її витратами.

У Додатку Б наведена дорожня карта реалізації заходів вдосконалення інвестиційної політики в галузі туризму.

Таким чином важливо відстежувати та впроваджувати інновації, які допоможуть готелювийти на новий, сучасний рівень на висококонкурентному ринку готельних послуг. Тільки так можна не втратити старих клієнтів і завоювати довіру нових гостей.

Запровадження продуктових, інформаційно-технологічних, організаційних і маркетингових інновацій в практичну діяльність вітчизняних підприємств індустрії гостинності не тільки дасть змогу сприяти збільшенню туристичних потоків, покращити економічні показники діяльності підприємств і підвищити їх конкурентність на внутрішньому і зовнішньому туристичному ринках, але і забезпечити покращення якості обслуговування клієнтів, більше задоволення їх потреб з урахуванням специфічних запитів окремих споживачів.

Туризм є однією з видів діяльності, модернізація якої не вимагає глобальних бюджетних вливань. Потенціал внутрішнього та активного туризму очевидний, враховуючи широкий спектр рекреаційних ресурсів в

Україні. Його розвиток здатний вирішити не тільки економічні, але й важливі соціальні та політичні проблеми. Враховуючи відмінності між обраним європейським вектором розвитку в Україні та негнучкістю інституціональних принципів економіки, туристичній галузі потрібна "стратегія прориву", яка буде результатом поєднання адміністративних, бізнес, наукових та освітніх зусиль. Слід зазначити, що реалізація запропонованих заходів вимагає якісного «керівництва» на державному рівні у формі багатогалузевого управління. Це пов'язано з тим, що туристичний продукт, крім розміщення, подорожей та громадського харчування, містить також художню, творчу, креативну та сьогодні політичну, національну та патріотичну складові. Україна як об'єкт туризму повинна стати привабливим багатостороннім туристичним брендом. Отже, це роль не лише Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, а й Міністерства інформаційної політики України, Міністерства культури України, Міністерства соціальної політики України, Міністерства молоді та спорту України та реклами в ЗМІ. Якщо реформу туристичного сектору надати статус національного проекту, буде досягнутий бажаний результат і компанія досягне гідного рівня в туризмі.

3.2. Прогнозна оцінка ефективності запропонованих заходів

Сьогодні туризм став грати таку важливу роль в житті безлічі людей, що перетворився в унікальну найбільшу світову індустрію. Звичайно, не всі люди можуть дозволити собі подорожувати або мають таке бажання. Хтось, незважаючи на наявність коштів або інтересу, суворо обмежений заборонами своїх урядів на деякі види внутрішнього і міжнародного туризму. Але тих, хто може і хоче подорожувати за межами своєї країни, щорічно налічується сотні мільйонів. Безумовно, поширення коронавірусу внесло свої корективи, але бажання людей подорожувати нікуди не поділося.

Через поширення коронавірусу COVID-19, яке Всесвітня організація охорони здоров'я визнала пандемією, під заборонами опинилися не тільки

пересування громадян між державами, а й всередині країни. Влада країн і регіонів оголосила режим самоізоляції.

Однією з перших галузей економіки під удар нової коронавірусної інфекції потрапила туристична галузь. Мова йде про удар не тільки вірусному, медичному – адже перший спалах захворюваності став наслідком повернення громадян із зарубіжних подорожей, а й ударі фінансовому – через поширення коронавірусної інфекції по всьому світу поточні тури довелося перервати, а заплановані на більш пізній термін-скасувати або перенести. В таких умовах туроператори, турагенти, Перевізники та інші учасники ринку туристичних послуг зазнали серйозних збитків.

За результатами дослідження ми окреслили напрями, що можуть бути сприятливими для розвитку туристичного та рекреаційного бізнесу в Україні в час кризи, спричиненої коронавірусом:

- збереження внутрішнього туристичного бізнесу і вхідного пасажиропотоку на тому самому рівні зі спрямуванням більшої частини вихідного трафіку на дестинації в межах України;
- здешевлення та максимальний баланс «вартість-якість» можуть відіграти рушійну роль у становленні туристично-рекреаційного комплексу;
- санітарно-гігієнічні умови та можливість дистанціювання під час проживання та відпочинку є важливими чинниками конкуренції за споживача;
- допомога державою внутрішнього повітряного та залізничного транспортного сполучення та цін на квитки з можливими субвенціями;
- допомога державою внутрішнього туристичного бізнесу через залучення туристичних ваучерів і кредитних ліній для цього виду туристичного бізнесу.

Фактори, що спричиняють удосконалення туристичного бізнесу, не адекватний природо-ресурсному, історико-архітектурному та рекреаційному потенціалові України.

На рис.3.2 представлено прогнозну оцінку залучення іноземних інвестицій в готельний бізнес в Україні на основі даних кількості іноземних інвестицій в готельний бізнес в Україні у 2010-2020 рр.

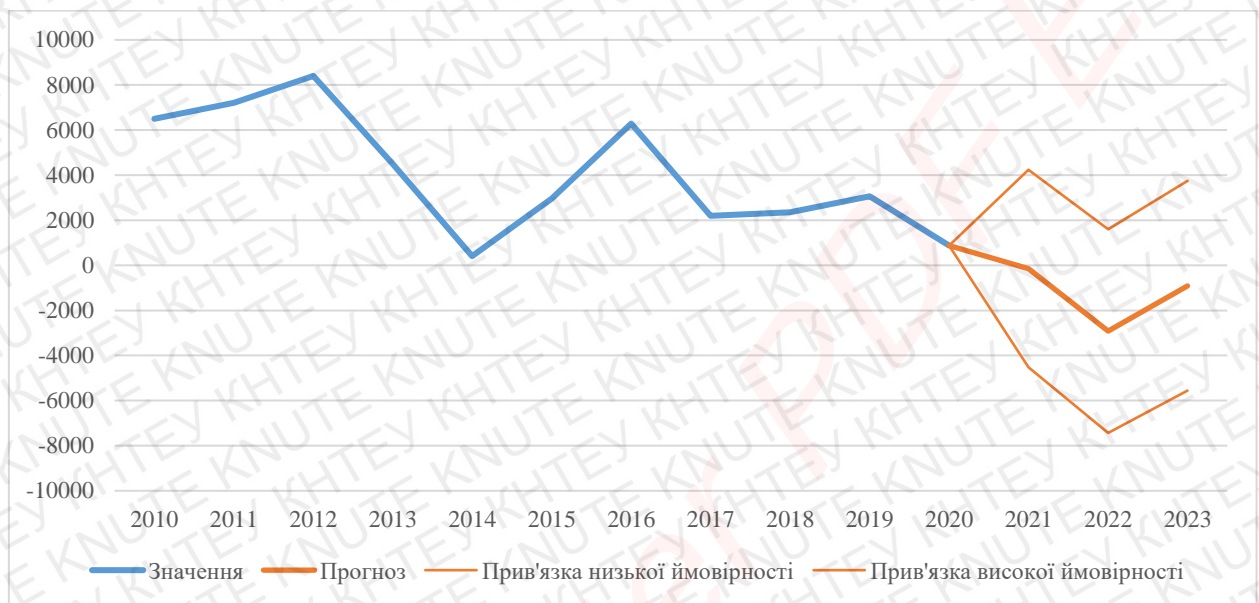

Рис.3.2. Прогноз залучення іноземних інвестицій в готельний бізнес в Україні

Джерело: розроблено автором

За допомогою наведених заходів для поліпшення інвестиційного клімату готельної сфери України, спостерігається прогнозований обсяг інвестицій в 2021 р. буде знижуватися. Однак, з 2022 р. іноземні інвестиції будуть рости у зв'язку зі зменшенням карантинних обмежень і запропонованих заходів.

Як вже зазначалося, саме ці зовнішні та внутрішні фактори можуть бути базою, на основі якої розроблятимуться пропозиції щодо виходу сфери з кризового становища та слугувати вказівниками подальших напрямків її розвитку.

Висновки до розділу 3

Туризм є однією з видів діяльності, модернізація якої не вимагає глобальних бюджетних вливань. Потенціал внутрішнього та активного туризму очевидний, враховуючи широкий спектр рекреаційних ресурсів в Україні. Його розвиток здатний вирішити не тільки економічні, але й важливі соціальні та політичні проблеми. Враховуючи відмінності між обраним європейським вектором розвитку в Україні та негнучкістю інституціональних принципів економіки, туристичній галузі потрібна "стратегія прориву", яка буде результатом поєднання адміністративних, бізнес, наукових та освітніх зусиль. Слід зазначити, що реалізація запропонованих заходів вимагає якісного «керівництва» на державному рівні у формі багатогалузевого управління. Це пов'язано з тим, що туристичний продукт, крім розміщення, подорожей та громадського харчування, містить також художню, творчу, креативну та сьогодні політичну, національну та патріотичну складові. Україна як об'єкт туризму повинна стати привабливим багатостороннім туристичним брендом. Отже, це роль не лише Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, а й Міністерства інформаційної політики України, Міністерства культури України, Міністерства соціальної політики України, Міністерства молоді та спорту України та реклами в ЗМІ. Якщо реформу туристичного сектору надати статус національного проекту, буде досягнутий бажаний результат і компанія досягне гідного рівня в туризмі.

За допомогою наведених заходів для поліпшення інвестиційного клімату готельної сфери України, спостерігається прогнозований обсяг інвестицій в 2021 р. буде знижуватися. Однак, з 2022 р. іноземні інвестиції будуть рости у зв'язку зі зменшенням карантинних обмежень і запропонованих заходів.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

За результатами дослідження в випускній кваліфікаційній роботі можна зробити наступні висновки.

У розділі I наведено, що інвестиції є важливим фактором у процесі сталого соціально-економічного розвитку будь-якої держави. Інвестиції можуть приймати різні форми-від матеріальних активів до людського та інтелектуального капіталу, і сприяють зростанню ефективності діяльності компанії-інвестора.

Масштаб і характер впливу інвестицій на зростання і розвиток економіки країни-реципієнта сьогодні більшою мірою залежить не від кількісних характеристик інвестиційного процесу, а від якісних.

В другому розділі даної роботи, ми досліджували питання аналізу сучасного стану інвестиційної діяльності готельно-туристичної сфери України. Незважаючи на свій величезний туристичний потенціал, Україна сьогодні відстає за країнами Європи по конкурентоспроможності у сфері туристичних послуг.

Тож, на основі проведеного нами аналізу в даному підрозділі, ми можемо стверджувати, що ключовим завданням для сучасної української економіки є розвиток туристичної галузі України, та підвищення її показників у сфері конкурентоспроможності на ринку туристичних послуг серед провідних туристичних країн Європи та світової спільноти.

Для покращення інвестиційного клімату в Україні необхідно реалізувати низку першочергових заходів щодо послідовної деполітизації економіки, формування єдиних стратегічних цілей і послідовності економічних реформ, незмінних за приходу до влади будь-яких політичних команд. Стимулювання надходження прямих іноземних інвестицій в економіку України повинно й надалі залишатися головним стратегічним пріоритетом державної інвестиційної політики. Для того, щоб отримати

доступ до глобального інвестиційного ресурсу, Україна повинна мати довгострокову, передбачувану та стабільну економічну політику

Враховуючи економічний потенціал, географічне розташування та кліматичні умови, Україна має великі шанси стати одним з великих туристичних центрів Європи.

Повільно, але незворотно українські ринки наближаються до стандартів європейських, а значить з часом, специфіка вітчизняної готельної сфери перестане бути такою гострою і іноземні оператори безперешкодно зможуть радувати туристів усього світу якістю обслуговування в українських готелях.

Важливим зараз є вибір інвесторів, адже сектор готельного бізнесу, досі є вільною нішею, через некваліфікованість власників ділянок (об'єктів, менеджменту, проектів) і при непрофесійному підході інвесторів в інвестуванні в Україну. А завоювати цей ринок можна з легкістю.

Проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що інвестиційна привабливість готельного сектору економіки України покращилась, але водночас суттєвих змін не відбулося. Україна потребує швидких і діючих реформ, а підвищення інвестиційної привабливості готельного сектору України має бути одним із пріоритетних завдань таких реформ. Враховуючи потенційно сильні та слабкі сторони інвестиційного середовища країни, на рівні держави необхідно надалі здійснити комплекс заходів щодо стимулювання інвестиційних процесів в економіку України.

В третьому розділі даної роботи, ми досліджували питання шляхів вдосконалення інвестиційної діяльності туристичної сфери України, як передумова її конкурентоспроможності на міжнародному ринку. Туризм є однією з видів діяльності, модернізація якої не вимагає глобальних бюджетних вливань. Потенціал внутрішнього та активного туризму очевидний, враховуючи широкий спектр рекреаційних ресурсів в Україні. Його розвиток здатний вирішити не тільки економічні, але й важливі соціальні та політичні проблеми. Враховуючи відмінності між обраним європейським вектором розвитку в Україні та негнучкістю інституціональних принципів економіки,

туристичній галузі потрібна "стратегія прориву", яка буде результатом поєднання адміністративних, бізнес, наукових та освітніх зусиль. Слід зазначити, що реалізація запропонованих заходів вимагає якісного «керівництва» на державному рівні у формі багатогалузевого управління. Це пов'язано з тим, що туристичний продукт, крім розміщення, подорожей та громадського харчування, містить також художню, творчу, креативну та сьогоденні політичну, національну та патріотичну складові. Україна як об'єкт туризму повинна стати привабливим багатостороннім туристичним брендом. Отже, це роль не лише Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, а й Міністерства інформаційної політики України, Міністерства культури України, Міністерства соціальної політики України, Міністерства молоді та спорту України та реклами в ЗМІ. Якщо реформу туристичного сектору надати статус національного проекту, буде досягнутий бажаний результат і компанія досягне гідного рівня в туризмі.

За допомогою наведених заходів для поліпшення інвестиційного клімату готельної сфери України, спостерігається прогнозований обсяг інвестицій в 2021 р. буде знижуватися. Однак, з 2022 р. іноземні інвестиції будуть рости у зв'язку зі зменшенням карантинних обмежень і запропонованих заходів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабіна Н.І. Аналіз рейтингу конкурентоспроможності країн у галузі міжнародного туризму // Глобальні та національні проблеми економіки. 2019. Вип. 3. С.33-38.
2. Бондаренко М.П. Теоретичні засади розвитку індустрії туризму. URL: <http://soskin.info/ea/2012/3-4/20129.html>. (дата звернення: 25.11.2021).
3. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 19.03.1996 р. № 93/96-ВР. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 25.11.2021).
4. Жулавський А., Гордієнко В. Природноресурсний потенціал регіону в системі економічних відносин [Електронний ресурс]. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2238>. (дата звернення: 25.11.2021).
5. Закон України «Про туризм» у редакції від 02.10.18 // Відомості Верховної Ради України. 1995. № 31. Ст. 24
6. Положення про Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України в редакції від 18 вересня 2019 р. // Офіційний Вісник України Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України.
7. Ахмедова О.О. Можливості використання світового досвіду державного регулювання у сфері туризму в Україні / О.О. Ахмедова // Вісник Національного університету цивільного захисту України. 2016. № 1. С. 32-37.
8. Мазур В. С. Індустрія гостинності – ефективний інструмент розвитку туристичного бізнесу // Журнал європейської економіки. Тернопільський національний економічний університет. 2015. Т. 14 (№ 3). С. 273-286
9. Ковешніков В.С. Організація готельно – ресторанної справи: навчальний посібник / В.С. Ковешніков, М.П. Мальська, Х.Й. Роглев. К.: Кондор. 2015. 752 с.

10. Форми іноземних інвестицій. URL: http://lubbook.org/book_468_glava_19_Formi_inozemnikh_investici.html (дата звернення: 02.11.2021).
11. Методи інвестування та способи залучення капіталу. URL: https://studopedia.su/8_63783_metodi-investuvannya-ta-sposobi-zaluchennyakapitalu.html (дата звернення: 02.11.2021).
12. Форми і методи прямого інвестування. URL: http://pidruchniki.com/19570114/ekonomika/formi_metodi_pryamogo_inozemnog_o_investuvannya (дата звернення: 02.11.2021)
13. Дем'янюк О.Б. Роль прямих іноземних інвестицій у соціально-економічному розвитку країни // тези доповідей XI міжнар. практ. конф. молодих учених і студентів, Тернопіль: ТНЕУ. 2018. С. 3-4.
14. Тімар І.В. Інноваційна складова іміджу підприємств сфери готельних послуг // Вісник Львівського політехнічного національного університету. №2. URL: <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/32300/1/197-355-356.pdf> (дата звернення: 02.11.2021).
15. Готельний бізнес. Прогнози і перспективи. 2019. URL: <https://shen.ua/tendentsii-rynka/gostinichnybiznes-prognozi-i-perspektivi/> (дата звернення: 02.11.2021).
16. Довгаль Г. В. Сучасні тенденції розвитку світового готельного бізнесу // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. 2019. № 9. С. 190-196.
17. Макалендра Д.А. Розвиток готельної індустрії в Україні / Д.А. Макалендра, Д.Ю. Білоусов, О.В. Лівар, О.В. // Кузьмін Наукові праці НУХТ. 2016. Том 22, №4. С. 61-75.
18. Юринець З.В. Дослідження конкурентного середовища ринку туристичних послуг України. Ефективна економіка. 2015. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3759>. (дата звернення: 02.11.2021)
19. Travel and Tourism direct contribution to GDP. The World Bank official site. URL: <https://tcdata360>.

worldbank.org/indicators/tot.direct.gdp?country=UKR&indicator=24650&viz=line_chart&years=1995,2028. (дата звернення: 02.11.2021)

20. Давидова О.А. Сучасний стан та перспективи розвитку готельного господарства України // Вісник Хмельницького національного університету. 2017. № 2, Т. 2. С. 257-260

21. Берещак В. Як COVID-19 змінить готельний бізнес в Україні. URL: <https://thepage.ua/ua/exclusive/sho-stanetsya-z-gotelyami-cherez-koronavirus> (дата звернення: 02.11.2021)

22. Орлова О.М. Актуальні проблеми туристичного бізнесу в Україні // БізнесІнформ. 2017. № 1. С.153-160.

23. Економічна статистика. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 02.11.2021)

24. Думська О. «Буде туристичний Майдан». Як коронавірус вплинув на туризм в Україні та світі // Радіо Свобода. 2020. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/tourism-aftercoronavirus/30586049.html> (дата звернення: 02.11.2021)

25. Статистичний щорічник України за 2019 рік. Державний комітет статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 02.11.2021)

26. Ковальчук Т.Г. Перспективи розвитку готельно-ресторанного бізнесу в Україні в умовах глобалізації світового господарства // Науковий вісник УНУ. 2019. Вип. 23. Ч.1. С. 126-129.

27. Основи готельно-ресторанної справи: навчальний посібник / Н.І. Данько та ін. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна. 2017. 547 с.

28. Харчук С.А. Стан інвестиційної діяльності підприємств України в умовах економічної нестабільності // Економіка та держава. 2020. № 1. С. 66–72.

29. Журавльова С.М. Стратегія інноваційної діяльності на підприємства готельного господарства. URL: <http://infotour.in.ua/zhuravljova.htm> (дата звернення: 02.11.2021)

30. Новіков В. Країна проїдання. Чому влада не стимулює українців заощаджувати? URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2019/08/26/650910/> (дата звернення: 02.11.2021).

31. Мунька С.С. Інвестиційна діяльність в Україні в контексті польського досвіду // Вісник Черкаського університету. 2019. № 1. С. 183–187.

32. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в Україну. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/> (дата звернення: 02.11.2021)

33. Коцко Т.А. Сутність та роль структурної політики в забезпеченні економічної безпеки держави // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2017. Вип. 2 (1). С. 46–52

34. Обух В., Проліщук О. Рейтинг Doing Business: що робити, щоб нарешті обігнати Білорусь? URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2805261-rejting-doing-business-so-robiti-sob-naresti-obignatibilorus.html> (дата звернення: 02.11.2021)

35. Tax Guide for Ukraine 2019. URL: <https://eba.com.ua/wp-content/uploads/2019/04/Tax.-Nexia-DK-April-2019.pdf> (дата звернення: 02.11.2021).

36. The World Tourism Organization (UNWTO) Why tourism? URL: <http://www2.unwto.org/content/why-tourism>. (дата звернення: 02.11.2021).

37. Tourism And International Cooperation Tourism Essay. URL: <https://www.ukessays.com/essays/tourism/tourism-and-international-cooperationtourism-essay.php?vref=1>. (дата звернення: 02.11.2021)

38. World Employment and Social Outlook 2018. URL: https://www.ilo.org/wesogreening/documents/WESO_Greening_EN_web2.pdf. (дата звернення: 02.11.2021)

39. World Tourism Barometer. URL: http://cf.cdn.unwto.org/sites/all/files/pdf/unwto_barom16_03_may_excerpt_.pdf. (дата звернення: 02.11.2021)

40. Standard & Poor's підтвердило кредитний рейтинг України. URL: <https://delo.ua/economyand-politicsinukraine/sp-podtverdilo-kreditnyj-rejtingukrainy-366073/> (дата звернення: 02.11.2021).

41. Михайловська С. Настрої інвесторів: 2019 vs 2020. URL: <https://yur-gazeta.com/dumka-eksperta/nastroyi-investoriv-2019-vs-2020.html> (дата звернення: 02.11.2021).

42. Калюжна Н.Г. Міждержавні торговельні конфлікти як уособлення політики непротекціонізму // Проблеми системного підходу в економіці. 2019. Вип. 1(69). С. 30-36.

43. Мазаракі А.А. Міжнародна торгівля за поширення виробничих мереж // Вісник КНТЕУ. N 6 (128). 2019. С. 5-18.

44. Інноваційні технології в готельному бізнесі URL: http://www.rusnauka.com/6_PNI_2014/Informatica/3_160394.doc.htm. (дата звернення: 02.11.2021).

45. Завідна Л.Д. Готельний бізнес: стратегії розвитку : монографія. Київ. 2017. 600 с.

46. How technology is changing the hotel industry and the impact on guest experiences // Rentokil. 2017. URL: <https://www.rentokil.com/blog/hotel-industry-technology/#.YKTcQ3tR3IX>. (дата звернення: 02.11.2021).

47. Аналіз готельного бізнесу України. URL: <http://prohotelia.com.ua/2019/04/hotel-business-in-ukraine>. (дата звернення: 02.11.2021).

48. Booking. URL: <https://www.booking.com/index.uk> (дата звернення: 02.11.2021).

49. Trip Advisor. URL: <https://www.tripadvisor.ru> (дата звернення: 02.11.2021)

50. Інноваційні впровадження та їх вплив на підприємства готельного господарства. URL: <http://tourlib.net/> (дата звернення: 02.11.2021)

51. Оболенцева Л.В. Готельний бізнес в Україні: тенденції та перспективи розвитку. URL:

http://www.ahmerov.com/book_1258_chapter_22_3.5._Gotelnijj_bznes_v_Ukran:_tenden_ta_perspektivirozvitku.html (дата звернення: 02.11.2021)

52. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18 вересня 1991 р. № 1560-XII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1560-12> (дата звернення: 02.11.2021)

53. Про інноваційну діяльність: Закон України від 4.07.2002 № 40-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=40-15>. (дата звернення: 02.11.2021)

54. Проблеми готельного господарства України. URL: <http://solncevorot.at.ua/>. (дата звернення: 02.11.2021)

55. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів (проектів). URL: <http://www.zakon.gov.ua> (дата звернення: 02.11.2021)

ДОДАТКИ

Індекс конкурентоспроможності у сфері туризму та подорожей у 2015-2019 рр.

2015				2017				2019			
Європа	Світ	Країна	ТТСІ	Європа	Світ	Країна	ТТСІ	Європа	Світ	Країна	ТТСІ
1	1	Швейцарія	5,66	1	1	Іспанія	5,31	1	1	Іспанія	5,43
2	2	Німеччина	5,39	2	2	Франція	5,24	2	2	Франція	5,32
3	3	Австрія	5,39	3	3	Німеччина	5,22	3	3	Німеччина	5,28
4	4	Іспанія	5,38	4	5	Велика Британія	5,12	4	5	Велика Британія	5,21
5	5	Велика Британія	5,31	5	6	Швейцарія	4,99	5	8	Італія	4,99
6	7	Франція	5,24	6	8	Італія	4,98	6	10	Швейцарія	4,94
7	9	Швеція	5,14	7	12	Австрія	4,82	7	13	Австрія	4,93
8	13	Нідерланди	5,1	8	15	Португалія	4,67	8	15	Португалія	4,92
9	16	Ісландія	5,07	9	18	Ісландія	4,64	9	19	Нідерланди	4,91
10	19	Фінляндія	5,04	10	19	Ірландія	4,54	10	22	Бельгія	4,14
11	24	Бельгія	5,01	11	20	Люксембург	4,53	11	27	Ірландія	4,13
12	25	Ірландія	4,9	12	23	Данія	4,52	12	28	Греція	4,09
13	26	Португалія	4,84	13	25	Греція	4,51	13	29	Ісландія	4,06
14	35	Італія	4,58	14	29	Мальта	4,47	14	30	Мальта	4,05
15	76	Україна	3,89	15	34	Туреччина	4,38	15	79	Україна	3,81

Джерело: складено автором на основі [41]

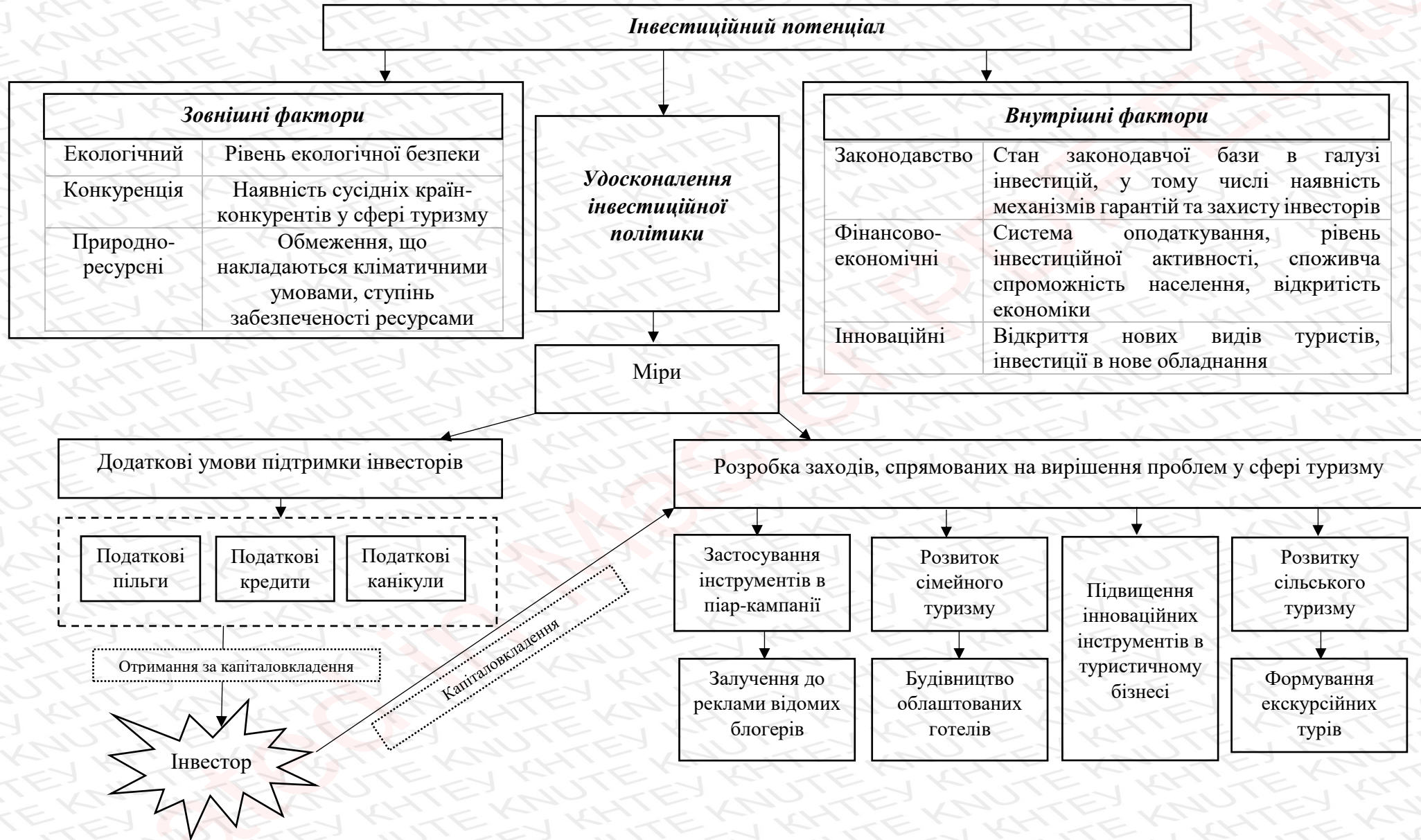

Рис.А. - Дорожня карта реалізації заходів удосконалення інвестиційної політики в галузі туризму

